

Návrh optimálního portfolia finančních produktů pro zabezpečení se na důchodový věk

Bc. Marcela Přikrylová

Diplomová práce
2012

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav financí a účetnictví

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Marcela PŘIKRYLOVÁ**
Osobní číslo: **M10580**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Finance**

Téma práce: **Návrh optimálního portfolia finančních produktů pro zabezpečení se na důchodový věk**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Popište princip fungování současného důchodového systému v České republice.
- Charakterizujte jednotlivé finanční produkty státního a soukromého sektoru vhodné pro zabezpečení se na důchodový věk.

II. Praktická část

- Zhodnoťte současný stav a pravděpodobný vývoj důchodového systému.
- Analyzujte silné a slabé stránky důchodové reformy.
- Na základě provedených analýz sestavte modelový příklad kombinace portfolia produktů státního a soukromého sektoru pro zabezpečení se na důchodový věk.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BREJCHA, Aleš a Václav ŠANTRŮČEK. Právo důchodového pojištění. Praha: Linde Praha, 1998. 427 s. ISBN 3777002261490.

CIPRA, Tomáš. Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou. Vyd. 2. Praha: Ekopress, 2005. 308 s. ISBN 8086119912.

KREBS, Vojtěch. Sociální politika. Vyd 4., aktualiz. Praha: ASPI, 2007. 503 s. ISBN 978-80-7357-276-1.

POLÁCH, Jiří. Peněžní a kapitálové trhy. Vyd. 2., nezměn. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2008. 297 s. ISBN 978-80-7318-758-3.

PŘIB, Jan. Kdy do důchodu a za kolik. Vyd. 10., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2009. 124 s. ISBN 978-80-247-2805-6.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jiří Polách
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání diplomové práce: 26. března 2012
Termín odevzdání diplomové práce: 2. května 2012

Ve Zlíně dne 26. března 2012

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 30. 3. 2012

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem diplomové práce je navrhnout optimální portfolio produktů pro zabezpečení životního standardu v důchodovém věku. Teoretická část popisuje důchodový systém v České republice, charakterizuje penzijní připojištění se státním příspěvkem, životní pojištění a investice do podílových fondů. Praktická část je zaměřena na analýzu jednotlivých produktů se záměrem určit nejvhodnější možnost zajištění finančních prostředků ve stáří. Práce je zakončena modelovými příklady naspoření peněz na penzi.

Klíčová slova: důchodová reforma, důchodové pojištění, důchodový systém, penzijní připojištění, podílové fondy, starobní důchod, životní pojištění

ABSTRACT

The aim of thesis is design an optimal portfolio of products to secure the standard of living in retirement age. The theoretical part describes the pension system in the Czech Republic, characterizes pension insurance with state contribution, life insurance and investments in mutual funds. The practical part is focused on the analysis of individual products with the aim to determine the most appropriate possibility to secure finance for the old age. The thesis ends with examples of model save up money for retirement.

Keywords: pension reform, pension insurance, pension system, supplementary pension, mutual funds, old-age pension, life insurance

V úvodu bych ráda poděkovala všem, kteří mi poskytli cenné informace k diplomové práci. Zejména mému vedoucímu Ing. Jiřímu Poláchovi za poskytnuté odborné rady a inspiraci.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

„Plný a hodnotný život ve stáří – to je umělecké dílo“

Karel Čapek

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 DŮCHODOVÝ SYSTÉM V ČESKÉ REPUBLICE	13
1.1 HISTORIE DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	14
1.2 SOUČASNÝ VÝVOJ DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	15
1.3 PRÁVNÍ ÚPRAVA DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ.....	16
1.4 STAROBNÍ DŮCHOD	17
1.4.1 Podmínky nároku na důchod.....	17
1.4.2 Žádost o starobní důchod a realizace výplaty.....	18
1.4.3 Výpočet důchodových dávek	19
2 CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH PRODUKTŮ VHODNÝCH PRO ZABEZPEČENÍ SE NA DŮCHODOVÝ VĚK.....	21
2.1 PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	21
2.1.1 Vývoj penzijního připojištění.....	22
2.1.2 Právní úprava.....	22
2.1.3 Výhody a nevýhody penzijního připojištění.....	22
2.1.4 Typy penzijních plánů	23
2.1.5 Účast na penzijním připojištění a poskytované dávky	23
2.2 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ.....	24
2.2.1 Historie životního pojištění	25
2.2.2 Legislativní rámec	25
2.2.3 Přednosti a nedostatky životního pojištění.....	26
2.2.4 Klasifikace životního pojištění.....	26
2.2.5 Charakteristika jednotlivých typů životního pojištění.....	27
2.2.5.1 Dočasné pojištění pro případ smrti	28
2.2.5.2 Trvalé pojištění pro případ smrti	28
2.2.5.3 Kapitálové pojištění	28
2.2.5.4 Investiční životní pojištění.....	29
2.2.5.5 Důchodové typy pojištění	30
2.3 PODÍLOVÉ FONDY	31
2.3.1 Právní úprava.....	31
2.3.2 Výhody podílových fondů	32
2.3.3 Formy kolektivního investování.....	32
2.3.4 Rozdělení podílových fondů	33
2.3.5 Čistá hodnota podílových listů.....	34
2.3.6 Pravidla investování	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
3 ANALÝZA DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	37

3.1	DOBA POJIŠTĚNÍ A DŮCHODOVÝ VĚK.....	38
3.2	DŮCHODOVÉ DÁVKY	40
3.3	ZHDNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU A POSOUZENÍ REFORMY DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU V ČESKÉ REPUBLICE.....	42
3.3.1	Základní aspekty penzijní reformy	42
4	PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	47
4.1	PENZIJNÍ FONDY	48
4.1.1	Allianz PF.....	48
4.1.2	ING PF	49
4.1.3	Generali PF.....	50
4.1.4	PF České spořitelny.....	51
4.1.5	PF Komerční banky.....	52
4.2	POROVNÁNÍ PENZIJNÍCH FONDŮ.....	53
4.2.1	Zhodnocení peněžních prostředků klientů	53
4.2.2	Kapitálová přiměřenost	54
4.2.3	Náklady příštích období	55
5	POJISTNÝ TRH.....	56
5.1	NABÍDKA ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ.....	58
5.1.1	Životní pojištění České pojišťovny, a.s.....	58
5.1.2	Nabídka Kooperativy pojišťovny, a.s.....	59
5.1.3	Produkty Allianz pojišťovny, a.s.....	60
5.2	SROVNÁNÍ ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	61
5.2.1	Technická úroková míra.....	61
5.2.2	Poplatky.....	61
6	PODÍLOVÉ FONDY.....	63
6.1	NABÍDKA PODÍLOVÝCH FONDŮ INVESTIČNÍ SPOLEČNOSTI ČESKÉ SPOŘITELNY, A.S.....	64
6.1.1	Akciové fondy	64
6.1.2	Dluhopisové fondy	65
6.1.3	Smíšené fondy	66
6.2	KOMPARACE PODÍLOVÝCH FONDŮ.....	67
7	MODELOVÝ PŘÍKLAD KOMBINACE PRODUKTŮ PRO ZABEZPEČENÍ SE NA DŮCHODOVÝ VĚK	70
7.1	ZABEZPEČENÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ NA DŮCHODOVÝ VĚK SE ZAČÁTKEM SPOŘENÍ VE 30 LETECH	70
7.1.1	Výpočet starobního důchodu.....	70
7.1.2	Výpočet penzijního připojištění	72
7.1.3	Výpočet životního připojištění	74
7.2	ZABEZPEČENÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ NA DŮCHODOVÝ VĚK SE ZAČÁTKEM SPOŘENÍ VE 40 LETECH	76
7.2.1	Výpočet starobního důchodu.....	76
7.2.2	Výpočet penzijního připojištění	78
7.2.3	Výpočet životního připojištění	79

7.3	VÝPOČET DŮCHODU PO DŮCHODOVÉ REFORMĚ.....	81
7.3.1	Výpočet důchodu po důchodové reformě pro osoby ve 30 letech	81
7.3.2	Výše důchodu po důchodové reformě pro osoby ve 40 letech.....	83
7.4	ZHODNOCENÍ PRODUKTŮ VHODNÝCH PRO ZAJIŠTĚNÍ PŘÍJMŮ V DŮCHODOVÉM VĚKU	83
	ZÁVĚR	89
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	92
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	96
	SEZNAM OBRÁZKŮ	97
	SEZNAM TABULEK.....	98
	SEZNAM PŘÍLOH.....	99

ÚVOD

Důchod by měl být pro mnohé občany obdobím života, které umožňuje odpočinek, užívání spousty volného času a věnovat se aktivitám, na které v období výdělečné činnosti nezbyval prostor. K zajištění klidného a spokojeného stáří je však potřeba disponovat dostatečnou výší naspořené finanční obnosu. Z uvedeného důvodu si diplomová práce klade za cíl navrhnout optimální kombinaci produktů vhodných pro zabezpečení potřeb v důchodovém věku.

Současné nastavení důchodového systému je založeno na principu solidarity, kdy ekonomicky aktivní osoby na trhu práce přispívají na občany v důchodovém věku. Systém se však potýká s řadou problémů, které vyžadují řešení. Důchodců každoročně přibývá, zatímco počet nově narozených osob zaznamenává opačný trend. Penzijní účet, ze kterého jsou vypláceny důchodové dávky se nachází v hlubokém deficitu a rozdíl mezi průměrným platem a důchodem se prohlubuje. Současným diskutovaným tématem je potřeba reformy důchodového systému, o které nikdo nepochybuje, pouze názory na její provedení se výrazně liší. Odhadnout situaci za více než 30 let je velmi obtížné, a proto by se měl každý jedinec zamyslet nad možnostmi zabezpečení svých potřeb pro život ve stáří již dnes.

Možnostmi zajištění životního standardu v poproduktivním věku mohou být vedle starobního důchodu také sjednání penzijního připojištění se státním příspěvkem, životního pojištění či investování do podílových fondů. Jelikož se jedná o produkty dlouhodobého charakteru a významně se od sebe lišící, každý občan by měl věnovat zvýšenou pozornost jejich výběru. Popisu je věnována teoretická část.

Praktická část je zaměřena na analýzu konkrétní nabídky státního a soukromého sektoru s cílem identifikovat vhodné produkty. Na pojistném trhu působí řada subjektů nabízející pojištění, které poskytují různou pojistnou ochranu s cílem naspoření finančních prostředků na stáří, zabezpečení pozůstalých osob v případě smrti či poskytnutí pojistné ochrany při vzniku nahodilých událostí. Pro zajištění spokojeného stáří jsou vhodné především produkty, které obsahují spořicí složku. Doplnkový zdroj příjmu může být představován penzijním připojištěním se státním příspěvkem či investováním do podílových fondů, které je spojeno nejen s vyššími výnosy, ale i rizikem.

Závěrečná část simuluje příklady s cílem nalezení vhodné kombinace produktů k naspoření finančního obnosu na důchodový věk.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DŮCHODOVÝ SYSTÉM V ČESKÉ REPUBLICE

V České republice má důchodový systém dlouholetou tradici a za svou existenci prošel určitým vývojem. Důležitým principem současného důchodového pojištění je **povinná účast** prakticky všech ekonomicky aktivních osob a povinnost platit stanovené pojistné. Dalším znakem se stala **jednotná zásada** pro oprávnění na důchody a jejich výpočet. Při splnění předepsaných podmínek vzniká na důchod právní nárok a je garantován státem. Mezi základní východiska se řadí **zabezpečení soudní ochrany**. Důchodové pojištění je založeno na principu **solidarity** a **průběžného financování**. Zásadou je **dynamičnost systému**, která se projevuje v aktualizaci hodnoty příjmů osob při stanovení důchodů pomocí koeficientu růstu všeobecného vyměřovacího základu, tím, že není limitována výše důchodů, zavedením pravidel pro růst vyplácených dávek a hranic omezujících osobní vyměřovací základ. (Příb, 2009, s. 11-13)

Důchodový systém je financován ze státního rozpočtu, přičemž zdrojem prostředků jsou daně z příjmu a příspěvky na sociální důchodové pojištění. Další možností důchodového zabezpečení jsou peníze získané z fondu odděleného od státního rozpočtu, v němž se kumulují příjmy z příspěvků a z fondu, ve kterém se při průběžném financování vytváří rezerva na úrovni dlouhodobě investovaného kapitálu nebo je financován na principu čistě fondovém. (Krebs, 2007, s. 182-184)

Ve světě se vyvinuly dva základní typy konstrukce důchodů. Jedním z nich se stal klasický pojistný systém, který poprvé aplikoval Otto von Bismarck¹ a výše důchodu se odvíjí od zaplaceného pojistného. Druhý model zavedl ekonom William Beveridge² a je založen na principu jednotného důchodu, který se odvíjí od úrovně minimální mzdy. Další prototypy se postupně vytvářely kombinací uvedených teoretických vzorů. Nejčastěji využívanými modely se staly pojistné systémy s minimální výší a tzv. dvousložkové důchody, které jsou zkonstruovány z jednotné části a druhá složka je závislá na zaplaceném pojistném. (Krebs, 2007, s. 186)

¹ Otto Eduard Leopold von Bismarck-Schönhausen (1815-1898) byl ve funkci německého kancléře v letech 1871-1890.

² William Henry Beveridge (1879-1963) byl britský ekonom, politik a sociální reformátor.

1.1 Historie důchodového systému

V historii sociálního zabezpečení převládal názor, že starost o nepracující osoby je věcí čistě soukromou. V minulosti pouze církve nabízely praceneschopným lidem almužnu či přístřeší. (ČSSZ, © 2012)

Průmyslová revoluce v 18. století přinesla snahu zabezpečit početné vrstvy obyvatelstva při nemoci, invaliditě, stáří a jiných sociálních problémech. Koncem období feudalismu byl přijat zákon o penzijním zaopatření státních a později i ostatních veřejných zaměstnanců. V rakouské monarchii byly v roce 1771 a 1781 vydány dva předpisy, které zavedly nárok na penzi pro vdovy a sirotky po státních zaměstnancích a pro osoby, které pracovaly minimálně deset let a staly se práce neschopnými. (ČSSZ, © 2012)

Moderní formy sociálního zabezpečení vznikly až koncem 19. století. Do uvedené doby platily pro úzký okruh osob, přičemž mezi vybrané osoby patřily především státní úředníci, významný hodnostáři a později i deputátní zaměstnanci veřejnoprávních svazků či určení zaměstnanci státních podniků. Zavedení dělnického úrazového a nemocenského pojištění německou vládou v čele s kancléřem Bismarckem inspirovalo rozvoj i v Rakousku-Uhersku. Tehdejší vláda hraběte Taafeho³ navrhla zákony k projednání v parlamentu, které byly později často měněny. (ČSSZ, © 2012)

Výsledkem dlouhého vyjednávání návrhu zákona o sociálním pojištění byl budoucí zákon č. 221/1924 Sb., o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří. Uvedený předpis přispěl k posílení demokratického vývoje v Československu, je rozčleněn do pěti částí a skládá se z 288 paragrafů. Hlavní zásady spočívaly ve skutečnosti, že invalidní a starobní pojištění tvořilo rizikový a finanční celek. Starobní důchod byl přiznán osobě po dovršení 65-ti let a dosažení doby pojištění, která byla limitována 150 příspěvkovými týdny. (ČSSZ, © 2012)

Důchodový systém v novodobé historii zaznamenal řadu přeměn. Začátkem 90. let 20. století byly důchody valorizovány, u nemocenského pojištění došlo k převedení ze správ od-

³ Eduard Taaffe (1833-1895) byl rakouský státník, sociální reformátor a prezident Salcburska, Horních Rakous a Tyrolska.

borů a bylo spojeno s důchodovým pojištěním v rámci České správy sociálního zabezpečení. Preference v důchodovém systému byly zrušeny v roce 1992, což mělo za následek jednotné podmínky pro prakticky všechny ekonomicky aktivní obyvatele. O rok později se stalo pojistné zvláštní platbou mimo daňový systém. V letech 1994 až 1995 byly předloženy k projednání a následně i schváleny zákony o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o důchodovém pojištění. Druhý zákon byl přijat po značných odborných a politických diskusích a vzniklým ekonomickým podmínkám přinesl dynamizaci systému, zavedl pružnou věkovou hranici, prodloužil rozhodné období pro zápočet výdělků a mnohé další úpravy. V roce 1997 byly podmínky týkající se zápočtu tzv. náhradních dob zpřísněny a v důsledku úsporných postupů byly zostřeny i valorizační předpoklady. V následujícím roce byly parlamentu předloženy dva návrhy zvyšující pojistné sazby důchodového pojištění, které však byly zamítnuty. Novela zákona o penzijním připojištění se státním příspěvkem byla schválena v roce 1999 a jejím výsledkem bylo zvýšení bezpečnosti vkladů pojištěnců a zaměstnavatelům, kteří poskytují příspěvky svým zaměstnancům, přinesla daňové zvýhodnění. (Krebs, 2007, s. 215-217)

Zákon č. 425/2003 Sb. byl přijat s účinností od 1. ledna 2004 a přinesl řadu významných změn v oblasti důchodového pojištění týkající se především zvýšení věkové hranice pro nárok na starobní důchod, omezení možnosti předčasného starobního důchodu, principu hodnocení doby studia, rozdělení OSVČ a jejich účasti na důchodovém pojištění. V roce 2006 byl přijat zákon č. 24/2006 Sb., který zrušil krácení částečných invalidních důchodů. S účinností od 1. července 2006 zákon č. 264/2006 Sb. zvýšil procentní výměru důchodu o 2 000 Kč, pokud příjemce dosáhne věku 100 let. (Krebs, 2007, s. 217-219)

V současnosti se vedou diskuze o důchodové reformě. Nutnost jejího provedení nikdo nepochybně, představy o jejím provedení se však značně liší.

1.2 Současný vývoj důchodového systému

Český důchodový systém se v současnosti skládá ze dvou částí. **Prvním pilířem** se stalo povinné základní důchodové pojištění, které je průběžně financované a definováno dávkově. Jeho charakteristickým rysem se stala univerzálnost, neexistence speciálních odvětvových schémat, jednotnost legislativní úpravy a zabezpečení všech ekonomicky aktivních jedinců. Ze základního důchodového pojištění se vyplácí starobní, invalidní, sirotčí, vdovské a vdovecké důchody. (MPSV, © 2012)

Mezi **třetí pilíř** systému patří dobrovolné penzijní připojištění se státním příspěvkem, které je financované kapitálově. Součástí pilíře jsou i produkty komerčních pojišťoven, především životního pojištění. (MPSV, © 2012)

Druhý pilíř v českém důchodovém systému není definován, existuje v členských státech Evropské unie. (MPSV, © 2012)

1.3 Právní úprava důchodového pojištění

Za vlády Marie Terezie v 18. století bylo poprvé zavedeno penzijní zaopatření pro státní úředníky a položeny základy práva důchodového pojištění. Skutečný rozvoj práva nastal až v období první republiky, kdy bylo upraveno pojištění zaměstnanců. V době po roce 1948 byl potlačen pojistný princip a z důchodového pojištění se stalo důchodové zabezpečení. (Brejcha; Šantrůček, 1998, s. 24, 32)

Důchodové pojištění tvoří zejména právní vztahy definující práva a povinnosti zúčastněných osob. Především hmotně právní podmínky nároku na důchodové dávky a plnění pojistné povinnosti. Právní vztahy důchodového pojištění stanovují vznik, změnu a zánik podmínek nároku na výplatu, která je podmíněna dosažením určitého věku, dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem či smrtí uživatele. (Brejcha; Šantrůček, 1998, s. 21-22)

Základními prameny práva důchodového pojištění jsou následující zákony:

- zákon č. **155/1995 Sb., o důchodovém pojištění** upravující osobní a věcný rozsah důchodového pojištění, otázky účasti na pojištění a dávkového systému. Norma definuje subjekty a právní skutečnosti důchodového pojištění, dále stanovuje způsob výpočtu důchodových dávek.
- Zákon ČNR č. **582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení** upravuje procesní vztahy nejen důchodového pojištění, ale celého sociálního zabezpečení.
- Zákon ČNR č. **589/1992 Sb., o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti** je zaměřen na financování sociálního zabezpečení. (Brejcha; Šantrůček, 1998, s. 49-50)

Výše důchodových dávek je upravena **nařízeními vlády** č. 19/1996 Sb., o zvýšení důchodu v roce 1996, č. 218/1996 Sb., o druhém zvýšení důchodu v roce 1996 a č. 129/1997 Sb., o zvýšení důchodu v roce 1997. (Brejcha; Šantrůček, 1998, s. 51)

1.4 Starobní důchod

Důchody lze členit na přímé a nepřímé. Mezi přímé jsou zařazeny starobní a invalidní důchody. Vdovské, vdovecké a sirotčí patří mezi odvozené. Přímá skupina se odvíjí od dob pojištění a výše výdělků. (Přib, 2009, s. 14)

Starobní důchod patří mezi základní dávku důchodového pojištění a lze jej členit na obecný a předčasný. Na obecný důchod má pojištěnec oprávnění v případě dosažení důchodového věku. Na předčasný vzniká nárok po splnění potřebných podmínek před dosažením potřebného věku. (Přib, 2009, s. 60)

Současná praxe rozlišuje dva pojmy, a to nárok na důchod, který vzniká dnem splnění podmínek předepsaných v zákoně o důchodovém pojištění (dále jen „ZDP“) a nárok na výplatu důchodu. Výplata je podmíněna podáním žádosti o přiznání nebo vyplácení důchodových dávek. (Přib, 2009, s. 15)

1.4.1 Podmínky nároku na důchod

Odchod do důchodu je významným okamžikem života každého jedince. Rozhodnutí, kdy a zda podat žádost o přiznání dávky by mělo následovat po pečlivém zvážení všech možností a okolností. Nárok na důchod nezaniká uplynutím času, ale nesplněním potřebných podmínek. Měla by být zvážena především příjmová stránka v důchodovém věku či možnost případné další výdělečné činnosti. V souvislosti s odchodem do důchodu je potřeba projednat ukončení pracovního poměru se zaměstnavatelem. (Přib, 2009, s. 16-17)

Zákony o sociálním zabezpečení stanovily podmínky nároku na přiznání, které se liší druhem a typem starobního důchodu. Předpokladem je především potřebná doba důchodového pojištění a dosažení určitého věku.

Dobou pojištění se rozumí doba, po kterou se pojištěnec účastní na platbě pojistného v České republice. Jedná se především o zaměstnance v pracovním poměru, osoby ve služebním poměru, příslušníky Policie České republiky, Vězeňské a Bezpečnostní informační služby, členy družstva, osoby samostatně výdělečně činné a mnohé další. Pojištění se

účastní osoby starší 18 let, pokud podaly přihlášku k účasti a jsou vedeni jako uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce, studenti středních a vysokých škol, poslanci Evropského parlamentu na území ČR atd. Podrobný výčet zúčastněných osob lze nalézt v § 5 ZDP. Do doby účasti na pojištění je započítáno také tzv. dobrovolné důchodové pojištění. Potřebná doba je limitována § 29 ZDP. (Voříšek, 2007, s. 17-18)

Náhradní dobou pojištění se rozumí doba, po kterou osoba nemohla vykonávat výdělečnou činnost. Za náhradní dobu je považována především základní vojenská služba, péče o dítě nebo osobu blízkou či soustavná příprava na budoucí povolání studium na střední, vyšší odborné a vysoké škole. Podmínkou je výkon na území ČR a doba trvání minimálně 1 rok. (Brejcha; Šantrůček, 1998, s. 121-122)

Druhou podmínkou nároku na důchod je dosažení **důchodového věku**, který lze členit na obecný a zvláštní či dle časového úseku, ve kterém je požadovaný věk dosažen. Obecný věk lze dále rozčlenit obecně „pro muže“ a „pro ženy“. Věková hranice u mužů činí 60 let. U žen je určující počet vychovaných dětí. (Voříšek, 2007, s. 60)

Zvláštní důchodový věk se vztahuje k výkonu povolání v uranových či uhelných dolech, pod zemí, v prostředí ohroženém ionizujícím zářením a dalších zaměstnání, které jsou vymezeny zákonem o sociálním zabezpečení. (Voříšek, 2007, s. 64)

1.4.2 Žádost o starobní důchod a realizace výplaty

Podmínkou přiznání důchodu je **písemná žádost** pojištěnce podaná na předepsaném tiskopise. Žádosti „civilních“ zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných, občanů vedných v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadě práce eviduje Okresní správa sociálního zabezpečení. Vojáci z povolání žádají o důchod u Vojenského úřadu sociálního zabezpečení. Tiskopis žádosti je zpracován formálním způsobem a obsahuje údaje, které jsou potřebné pro rozhodnutí o nároku žadatele. K žádosti jsou přiloženy následující písemnosti:

- doklady prokazující dobu pojištění,
- dokumenty dokládající další rozhodné skutečnosti (např. dobu studia, výchovu dětí, výkon vojenské služby),
- potvrzení zaměstnavatele o vyplacených náhradách za ztrátu na výděleku po ukončení pracovní neschopnosti po pracovním úraze nebo nemoci z povolání.

Žádost o důchod lze podat nejdříve čtyři měsíce před dnem, od něhož pojištěnec žádá o přiznání. (Příb, 2009, s. 96-97)

Rozhodnutí žádosti žadatel obdrží písemně do vlastních rukou a obsahuje den, od kterého byl důchod přiznán a jeho výši. Povinnou součástí je tzv. osobní list důchodového pojištění, ve kterém si občan může ověřit správnost výpočtu. Dále je v něm uveden přehled dob pojištění, vyměřovací základ, délka vyloučených dob či koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu. (Příb, 2009; s. 98)

Důchody jsou vypláceny v hotovosti či poukázány na účet příjemce v přiznané výši. ZDP umožňuje provést na základě dohody nebo rozhodnutí soudu srážky z důchodu. Dávka může být ponížena o pohledávky na výživném či o přeplatek důchodu. (Brejcha; Šantrůček, 1998, s. 89)

1.4.3 Výpočet důchodových dávek

Pro výpočet důchodových dávek je třeba objasnit následující pojmy:

- **Rozhodné období** je definováno jako časový úsek, za který se určuje výše osobního vyměřovacího základu.
- **Vyloučené doby** jsou období, které se vyřazují z rozhodného. Jedná se např. o dobu pobírání dávek nemocenského pojištění či invalidního důchodu, dobu výkonu vojenské služby atd.
- **Vyměřovací základ** slouží pro určení placeného pojistného na sociálním pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Pojem všeobecný vyměřovací základ představuje výši průměrné měsíční mzdy za kalendářní rok. Roční vyměřovací základ je zjištěn pomocí součinu úhrnu vyměřovacích základů a koeficientu nárůstu.
- **Přepočítací koeficient** slouží k úpravě všeobecného vyměřovacího základu a je vyhlášen vládou.
- **Koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu** se vypočítá jako podíl všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok předcházející přiznání důchodu o dva roky a je vynásoben přepočítacím koeficientem a všeobecným vyměřovacím základem.

- **Výpočtový základ** představuje upravenou výši osobního vyměřovacího základu. (Brejcha; Šantrůček, 1998, s. 130-135)

Starobní důchod se skládá ze základní a procentní výměry. Pro výpočet důchodové dávky je potřebné nejprve určit celkovou dobu pojištění. Následuje posouzení rozhodného období a výdělků za jednotlivé kalendářní roky, včetně stanovení vyloučených dob, které do rozhodného dne nepatří. Pro zjištění jednotlivých ročních vyměřovacích základů je potřebné upravit roční výdělků tzv. indexací, která se stanoví vynásobením koeficientu nárůstu a všeobecného vyměřovacího základu. Následuje sečtení ročních vyměřovacích základů a vyloučených dob. Po redukci osobního vyměřovacího základu je určen výpočtový základ. Finálním krokem je určení výše důchodu pomocí součinu výpočtového základu a počtu procent odvíjející se od doby pojištění. Uvedeným způsobem vypočtená částka se zaokrouhlí směrem nahoru. (Příb, 2009, s. 62-65)

Pravidla pro zvyšování důchodu jsou limitována § 67 ZDP, který upravuje navýšení v pravidelném nebo mimořádném termínu. Pravidelným měsícem je leden příslušného roku. Mimořádné navýšení následuje po období pěti měsíců, ve kterých růst cen dosáhl minimálně 5 %. (Příb, 2009, s. 91)

2 CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH PRODUKTŮ VHODNÝCH PRO ZABEZPEČENÍ SE NA DŮCHODOVÝ VĚK

V České republice je důchodový systém založen především na státním důchodovém pojištění. Růst počtu populace v důchodovém věku a pokles osob v produktivním má za následek skutečnost, že méně osob přispívá na více osob v důchodovém věku. Rozvoj penzijního připojištění se státním příspěvkem či produktů životního pojištění by měli být řešením, které alespoň částečně odlehčí tlaku státnímu systému a napomohou jedinci zabezpečit své potřeby ve stáří. Další možností by mohlo být investování do podílových fondů. (Mesršmíd, 2002, s. 11)

2.1 Penzijní připojištění

Penzijní připojištění navazuje na důchodové pojištění a řadí se mezi doplňkové, dobrovolné a individuální produkty zabezpečující občany ve stáří dalším zdrojem příjmů. Penzijní připojištění je ve své podstatě spoření se státním příspěvkem, kdy postupně kumulované osobní konto navyšované o podíly na zisku se v době nároku na penzi rozpočte do příslušné annuity dle penzijního plánu. V současné proměnlivé době nabývá na významu a Česká republika se zařadila mezi země střední Evropy, které zavedly dodatkové penzijní připojištění. (Cipra, 1995, s. 245; Krebs, 2007, s. 225)

Organizátory jsou penzijní fondy zakládáné jako akciové společnosti, které mají na základě povolení České národní banky oprávnění sjednávat penzijní připojištění. Mezi povinnosti institucí patří vytvářet příspěvkově definované penzijní plány, které jsou schvalovány ČNB a stávají se součástí každé smlouvy. Náležitosti plánu jsou upraveny zákonem a patří k nim úprava jednotlivých dávek připojištění (okruh dávek, podmínky nároku, způsob výpočtu, výše příspěvků či další). Aktivity penzijních fondů mají stanoveny pevná pravidla, která vymezují možnosti investování prostředků a hospodaření fondů za účelem zajištění bezpečnosti vložených prostředků a ochrany účastníků připojištění. (Cipra, 1995, s. 245-246; Přib, 2009, s. 107)

Klient dobrovolně uzavírá smlouvu s penzijním fondem. Stát přebírá roli kontrolora nad činností penzijních fondů a zároveň poskytuje státní příspěvky účastníkům. (Přib, 2009, s. 107)

System je založen na občanském principu, zohledňuje konkurenční nabídku penzijních fondů a je podporován státem. Penzijní připojištění je financováno fondově, jehož princip spočívá ve vytvoření takové výše rezervy, která umožní fondu v budoucnosti splnit své závazky. V případě, že by došlo k předčasnému rozpuštění penzijního fondu, právě dostatečné rezervy umožní vyrovnat v plné výši všechny závazky. (Cipra, 1995, s. 245; Příb, 2009, s. 107)

2.1.1 Vývoj penzijního připojištění

Vývoj penzijního připojištění je rozdělen na dvě části. První etapu lze datovat od roku 1994, kdy bylo zavedeno penzijní připojištění do roku 1999. (Příb, 2009, s. 108)

Druhé období přineslo řadu změn zakotvených v zákoně č. 170/1999 Sb. Novela zákona o penzijním připojištění upravila postavení a investiční aktivity penzijních fondů, rozšířila pravomoci státních orgánů, zvýšila poskytovaný státní příspěvek či určila podmínky pro nárok na vyplácené dávky. Snahou bylo posílit stabilitu, zajistit bezpečnost systému a podpořit další rozvoj. (Příb, 2009, s. 108)

2.1.2 Právní úprava

Závazným právním předpisem je zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Penzijní připojištění je definováno jako soustředování finančních prostředků od účastníků penzijního připojištění a od státu poskytnutých pojištěncům, nakládání s těmito prostředky a následně vyplácení dávek penzijního připojištění. (Příb, 2009, s. 107)

Zákon č. 170/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem přinesl nejen zvýhodnění penzijního připojištění, ale i přístřežení podmínek nároku a rozdělil smlouvy o penzijním připojištění na „staré“ a „nové“. (Příb, 2009, s. 109)

2.1.3 Výhody a nevýhody penzijního připojištění

V okamžiku uzavření smlouvy o penzijním připojištění vzniká klientovi povinnost platit příspěvky penzijnímu fondu. Výše je určena penzijním plánem na každý měsíc a nesmí být nižší v porovnání s částkou zakládající nárok na státní příspěvek. Horní limit není omezen a výhodou je skutečnost, že výše placené částky může být změněna. V případě, že účastník

písemně sdělí penzijnímu fondu jiného plátce, zákon tuto skutečnost povoluje. Zaměstnavatel může přispívat zaměstnancům libovolnou částku na penzijní připojištění a zahrnout ji do daňově uznatelných výdajů. Klient má nárok na státní podporu, která je odstupňovaná dle výše příspěvku. (Příb, 2009, s. 111-112)

Peněžní plnění je považováno za příjem ze závislé činnosti a zaměstnanec je finančně zvýhodněn. Příspěvek zaměstnavatele je od roku 2008 osvobozen od daně z příjmu do výše 24 000 Kč ročně. K příspěvku se započítává i pojistné placené zaměstnavatelem na soukromé životní pojištění. Zákon o dani z příjmu fyzických osob umožňuje poplatníkovi odpočítat od základu daně platbu příspěvku na penzijní připojištění ve výši 6 000 Kč. Maximální odpočitatelná částka činí 12 000 Kč. (Příb, 2009, s. 113-114)

Na druhou strany existují i nedostatky v podobě zdanění dosažených výnosů sazbou 15%. V okamžiku, kdy se klient rozhodne předčasně vybrat naspořenou částku, ztrácí nárok na státní příspěvek. Produkt je vhodný pro konzervativního investora. (Polách, 2008, s. 24)

2.1.4 Typy penzijních plánů

Penzijní plány se člení dle:

- a) metody určení příspěvků a dávek následovně:
 - příspěvkově definovaný plán, ve kterém se výše poskytované dávky odvíjí od placených příspěvků,
 - plán určený dávkově, který je odstupňován podle žádané penze.
- b) Vytváření rezerv na:
 - fondový typ tvořící fondy ke krytí svých závazků,
 - průběžně financovaný, přičemž příspěvky v jednom roku jsou určeny k výplatě ve stejném období. (Cipra, 1995, s. 245)

2.1.5 Účast na penzijním připojištění a poskytované dávky

Penzijního připojištění se může účastnit osoba, která dosáhla 18-ti let a má trvalé bydliště na území České republiky. Pojištění je dobrovolné a není povinná účast na důchodovém pojištění ani zaměstnání osoby. Naopak klientem se může stát i jedinec, který již pobírá důchod. (Příb, 2009; s 108)

Penzijní připojištění je uzavřeno na základě smlouvy o penzijním připojištění a uzavírá ji osoba, která splňuje výše uvedené podmínky a vstupuje v platnost dnem uvedeným v dokumentu. Smlouvu lze ze strany klienta kdykoliv písemně vypovědět i bez udání důvodu. Výpovědní lhůta začíná běžet prvním dnem kalendářního měsíce po doručení a nemůže být delší než dva měsíce. Naopak vypovězení smlouvy ze strany penzijního fondu je možné při porušení podmínek před vznikem nároku na penzi spočívající ve výplatě příspěvků po dobu uvedenou v penzijním plánu. Další možností ukončení je vzájemná písemná dohoda mezi účastníky či smrt klienta. Ukončením výplaty poslední penze nebo jednorázovým vypořádáním penzijní připojištění zaniká. (Příb, 2009, s. 108-109)

Z penzijního připojištění jsou vypláceny následující dávky:

- **penze** neboli doživotní pravidelná výplata finančního obnosu. Penze mohou mít podobu starobní, invalidní, výsluhové či pozůstalostní dávky. V okamžiku přiznání starobního důchodu z důchodového pojištění či dosažení požadovaného věku, jenž musí být minimálně 60 let, vzniká nárok na starobní penzi. Podmínkou nároku na invalidní penzi je přiznání plného invalidního důchodu. V situaci, kdy je příspěvek hrazen 180 měsíců, účastník zemřel a v penzijním plánu je určena oprávněná osoba, vzniká nárok na pozůstalostní penzi. (Příb, 2009, s. 110-111)
- **Jednorázové vyrovnání** je určeno podmínkami v penzijním plánu. (Příb, 2009, s. 110)

Na **odbytné** má právo osoba, která uhradila příspěvky minimálně na 12 kalendářních měsících a penzijní připojištění zaniklo. Výše je určena jako součet zaplacených příspěvků a odpovídajícího podílu na výnosech hospodaření fondu. (Příb, 2009, s. 110)

2.2 Životní pojištění

Pojištění je samostatný právní poměr, v němž se jedna strana zavazuje k jednorázové nebo opakujícím se platbám druhé straně uzavírající takové pojistné smlouvy plánovitě a ve velkém počtu, která za to při nastoupení určitých jevů nezávislých na vůli zúčastněných musí poskytnout smluvené protiplnění oprávněnému, a to nejvýše v maximální částce pojištěného rizika. (Cipra 1995, s. 202)

Pojišťovnictví se řadí mezi významné oblasti hospodářství každého státu, jehož hlavní úlohou je pojistná ochrana či zajištění bezproblémového chodu ekonomiky státu. Instituce

pracují na odlišném principu v porovnání se spořitelny, nabízejí rozsáhlou nabídku produktů, které jsou uskutečňovány na principu portfoliového rozkladu rizika a jejich účelem je pokrýt případné ztráty větším souborem investorů. Další cílem je kompenzace výdajů v důsledku vzniku nahodilých událostí a zajištění příjmů v budoucnosti. Hlavní charakteristikou je etická stránka, projevující se solidaritou k ostatním pojištěným osobám a z výnosového hlediska možností zabezpečení jedince. V případě uzavření pojistné smlouvy se klient chrání proti rizikům přenesením na jiný subjekt a po vzniku pojistné události je vyplaceno plnění. Pro účely zabezpečení příjmu v důchodovém věku je nejdůležitější objektivní, subjektivní a osobní riziko. (Cipra 1995, s. 202; Polách, 2008, s. 20)

Životní pojištění se společně s penzijním připojištěním řadí mezi doplňkový prvek poskytují možnost zaopatření finančních prostředků na stáří. Jedná se o moderní pojistný produkt, který lze zkombinovat s řadou připojištění. (Mesršmíd, 2002, s. 11, 13)

Dohled nad pojistným trhem v současnosti vykonává Česká národní banka. Do 31.3.2006 dozor spadl do působnosti Úřadu státního dozoru. (Polách, 2008, s. 21)

2.2.1 Historie životního pojištění

Životní pojištění je jednou z možností, kterou se mohou občané zabezpečit na důchodový věk. V minulosti bylo označováno jako pojištění na život. Jeho počátky lze v České republice datovat do 19. století. Od druhé poloviny stejného století byly po rakouských pojišťovnách zakládány české. Zahrnuje širokou škálu pojistných produktů, z nichž právě se spořicí složkou jsou vhodné pro financování potřeb ve stáří. (Mesršmíd, 2002, s. 9)

2.2.2 Legislativní rámec

Pojišťovnictví je regulováno zákonem č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, který upravuje aktivity a podmínky provozování pojišťovací činnosti a státní dohled v oboru. Pod pojmem pojišťovna je definována právnická osoba se sídlem na území České republiky, která získala povolení k provozování pojišťovací činnosti. Poskytovatelé životního pojištění mají povinnost vytvářet technické rezervy a garantovat tak závazky vůči klientům. Každá pojišťovna musí vykazovat solventnost a účetní závěrku vždy ověřuje auditor. (Mesršmíd, 2002, s. 14; Polách, 2008, s. 20)

Vyhláška Ministerstva financí č. 75/2000 Sb. upravuje horní limit technické úrokové míry a její výpočet, stanovení minimální míry solventnosti a způsob jejího vykazování. Zákon definuje instrumenty, do kterých může pojišťovna investovat a vyhláškou jsou určeny limity pro jednotlivé položky finanční skladby. (Mesršmíd, 2002, s. 13-14)

2.2.3 Přednosti a nedostatky životního pojištění

Životní pojištění je charakteristické dlouhodobostí, kombinací spoření a pojištění. Přináší řadu efektů v podobě tlumení inflace, výhodného financování investic, doplnku státního důchodového pojištění či daňových efektů pro státní rozpočet. (Mesršmíd, 2002, s. 10)

Největší výhodou životního pojištění je zabezpečení pojištěnce či jeho rodiny. Pojištění kryje především riziko úmrtí a dožití. K životnímu pojištění lze sjednat různá připojištění rozšiřující pojistnou ochranu. V případě, kdy pojišťovna životní pojištění akceptuje, později jej již nemůže vypovědět. Další předností je možnost snížení základu daně z příjmu fyzických osob až do výše 12 000 Kč ročně. Výše pojistné částky a tedy i plnění se odvíjí od rozhodnutí a možností pojištěného. Pojistnou částku lze v průběhu měnit. (Mesršmíd, 2002, s. 19; Polách, 2008, s. 22)

Nevýhody životního pojištění spočívají ve vysokých poplatcích, konzervativní strategii s nízkými výnosy a skutečnosti, že vklady nejsou zaručeny státem. Poskytnuté prostředky jsou zdaněny sazbou 15 %. (Polách, 2008, s. 20)

2.2.4 Klasifikace životního pojištění

Komerční pojištění se člení na:

- Životní a lze jej dělit podle odlišných hledisek na pojištění:
 - riziková, u nichž nelze s jistotou tvrdit, že nastane pojistná událost a ani výplata pojistného plnění. Jedná se o pojištění pro případ smrti, které nevytváří rezervu.
 - rezervotvorná, která představují smíšená pojištění pro případ smrti nebo dožití. Jsou označována jako kapitálová. (Mesršmíd, 2002, s. 21-23)
- Neživotní, které lze dále rozdělit na:
 - pojištění majetku,

- pojištění odpovědnosti za škody,
- úrazové pojištění,
- soukromé zdravotní a nemocenské pojištění,
- další pojistná odvětví. (Mesršmíd, 2002, s. 21-23)

Životní pojištění lze členit dle různých hledisek a každý typ má odlišné vlastnosti. Zákon č. 363/1999 Sb. rozlišuje životní pojištění rizikové, kapitálové, flexibilní, investiční a důchodové. Klient si může vybrat z široké nabídky dle vlastních možností a potřeb. Z uvedených pojištění na obrázku riziko smrti kryjí téměř všechny typy pojištění, výjimkou je důchodové. Rizikové kryje pouze uvedenou situaci a příspěvky na něj jako jediné nepatří mezi daňové uznatelné výdaje. Výnos lze aktivně ovlivňovat pouze v případě sjednání investičního pojištění.

Vlastnosti	Druh životního pojištění				
	Rizikové	Kapitálové	Flexibilní	Investiční	Důchodové
Krytí rizika (smrti)	✓	✓	✓	✓	✗
Tvorba kapitálové hodnoty	✗	✓	✓	✓	✓
Aktivní ovlivňování výnosu	✗	✗	✗	✓	✗
Garantované zhodnocení	✗	✓	✓	✗	✓
Flexibilita	✗	✗	✓	✓	✗
Daňová uznatelnost	✗	✓	✓	✓	✓

Zdroj: Finance, © 2012

Obrázek 1 Druhy životního pojištění a jejich vlastnosti

2.2.5 Charakteristika jednotlivých typů životního pojištění

Pojištění pro případ smrti patří mezi základní druhy životního pojištění, přičemž je dále rozděleno na dva následující typy:

- a) dočasné pojištění pro případ smrti,
- b) trvalé pojištění pro případ smrti.

Rozdíl mezi nimi spočívá ve skutečnosti, zda je tvořena rezerva či nikoli. (Mesršmíd, 2002, s. 37)

2.2.5.1 Dočasné pojištění pro případ smrti

Dočasné pojištění pro případ smrti patří mezi čistě rizikové produkty a pojištěná osoba nevytváří žádnou rezervu. Pojistná částka sjednaná ve smlouvě je vyplacena pouze v případě smrti, která nastane v průběhu pojistné doby. V okamžiku, kdy vyprší sjednaná doba pojištění, nárok na výplatu zaniká. Pojištění je tedy uzavřeno na dobu určitou a může nabývat dvou podob, a to sjednání na zvolený počet let od doby podpisu smlouvy nebo na dosažení předem určeného věku. (Mesršmíd, 2002, s. 37-38; Polách, 2008, s. 22)

Předností je levnost a výhodné zabezpečení rodiny. Naopak nevýhoda spočívá v tom, že po uplynutí doby, na kterou bylo pojištění uzavřeno, není vyplácena žádná částka. Pro případ potřeby dodatečných zdrojů v důchodovém věku nezabezpečuje samotného pojištěného. Hojně je využíváno ke krytí úverů. (Mesršmíd, 2002, s. 37-38)

2.2.5.2 Trvalé pojištění pro případ smrti

Trvalé pojištění pro případ smrti je nazýváno doživotním pojištěním a je charakteristické výplatou sjednané částky, tedy i vytvořením rezervy. Pojištění je značně podobné kapitálovému, od kterého se odlišuje v určitých parametrech. Zejména není uzavřeno na dobu určitou, pojistná suma je podmíněna smrtí a její výše je nižší. Záměrem je financování nákladů spojených s úmrtím nebo zabezpečení předem určené osoby. Pojistné lze hradit po celou dobu pojištění, v praxi je však častější případ placení po omezenou dobu a vyplacení pojistné částky oprávněnému jedinci v okamžiku smrti. (Mesršmíd, 2002, s. 39)

2.2.5.3 Kapitálové pojištění

Smíšené životní pojištění nabízí kombinaci pojištění pro případ smrti nebo dožití a řadí se mezi nejvýznamnější pojistné produkty představující širší pojistnou ochranu. Rozdělení pojistné částky mezi obě rizika může být stejné nebo klientem zvoleno odděleně pro případ smrti a pro dožití. Pojišťovny garantují zhodnocení finančních prostředků, přičemž vyhláška č. 458/2006 Sb. stanoví maximální výši. Doporučená doba, na kterou je uzavřena pojistná smlouva, by měla být minimálně na 10 let. Pojištění zabezpečuje pozůstalé v případě smrti pojištěné osoby a zároveň vytváří prostředky pro případ dožití. Sjednaná pojistná

suma je tedy vyplacena v okamžiku úmrtí pojištěného nebo samotné pojištěné osobě při dožití konce pojistné doby. Uvedená skutečnost patří mezi nejdůležitější přednost kapitálového pojištění. Další nespornou předností je podíl na zisku pojišťovny, což má za následek neohrožení naspořené částky případnou inflací. Nelze opomenout daňovou uznatelnost zaplaceného pojistného. Nevýhodou je skutečnost, že nelze měnit nastavení pojištění dle libovolného uvážení. Pojištěná osoba nemůže aktivně ovlivňovat tvorbu kapitálové složky. (Mesršmíd, 2002, s. 40-41; Polách, 2008, s. 20; Finance, © 2012)

Mezi poskytované varianty patří i pojištění dvojice osob, které je výhodnější oproti individuálnímu. V případě úmrtí jednoho z dvojice je pojistná suma vyplacena druhé osobě. Naopak v okamžiku dožití je pojistná částka rovnoměrně rozdělena oběma pojištěným jedincům.

Pojišťovny nabízejí širokou škálu produktů umožňující se výhodně připojistit pro případ úrazu, vážné choroby či invalidity.

Náklady na krytí pojistné ochrany a poplatky jsou odečteny z placené pojistné částky. Ze zbylé části je tvořena rezerva. (Mesršmíd, 2002, s. 40-41; Finance, © 2012)

2.2.5.4 Investiční životní pojištění

Investiční životní pojištění nabízí kombinaci pojistné ochrany klienta a potenciální zhodnocení finančních prostředků. Patří mezi rezervotvorný produkt a pojistná částka je vyplacena v případě smrti či dožití konce sjednané doby. Pojištěná osoba se dle vlastního uvážení rozhoduje, do kterých investičních fondů své prostředky vloží a volbu může v průběhu měnit. Fondy se vzájemně odlišují investiční strategií a klient má možnost dosažení vyššího zhodnocení vložených prostředků. S uvedenou skutečností je však spojeno i riziko nižšího výnosu v porovnání se zaručeným výnosem z kapitálového pojištění. Výnos z investovaných prostředků není pojišťovnou garantován a může nabývat i záporných hodnot. Vybraná investiční strategie ovlivňuje míru zhodnocení a podstupované riziko je plně na straně pojištěné osoby. Z uvedeného důvodu je výhodnější uzavření na delší pojistnou dobu. Výplata sjednané částky pro případ smrti je zaručena. (Mesršmíd, 2002, s. 41-43; Finance, © 2012)

Smlouvu o investičním pojištění lze uzavřít mezi 15. a 60. rokem života pojištěnce a může být uzavřena na stanovenou dobu nebo do určitého věku. Doporučená doba trvání pojištění

je minimálně 10 let. O sjednání životního pojištění by měly uvažovat především osoby, které chtějí zabezpečit pozůstalé v případě své smrti, mají zájem o dlouhodobé a pravidelné zhodnocování finančních prostředků, jsou si vědomy vyšší míry podstupovaného rizika, chtějí disponovat s naspořenou částkou dle vlastního uvážení a rozhodovat o spořicí složce a jejím rozdělení mezi investiční fondy. Klient má možnost určit poměr mezi výší rizikového pojištění a investice. (Mesršmíd, 2002, s. 41-43; Finance, © 2012)

Pojišťovny nabízí možnost v době trvání pojistné smlouvy uhradit mimořádné jednorázové pojistné či naspořené prostředky částečně odčerpat. Zároveň lze sjednanou smlouvu kdykoliv ukončit a naspořená částka je vyplacena jednorázově či formou pravidelných výplat. Ze zaplaceného pojistného jsou hrazeny poplatky pojišťovně, část je určena pro účely pojistné ochrany a zbývající prostředky jsou investovány dle požadavků klienta. (Mesršmíd, 2002, s. 41-43; Finance, © 2012)

2.2.5.5 Důchodové typy pojištění

Důchodové připojištění se řadí mezi netypické druhy pojištění, jejichž plnění je od životního pojištění odlišné. Při dožití stanoveného věku jsou pojištěnci pravidelně vypláceny důchodové splátky. Lze si zvolit i jednorázovou výplatu. Jeho výhodou je komplexní ochrana. Další předností shodnou s kapitálovým pojištěním je podíl na zisku. V okamžiku, kdy se osoba stane plně invalidní, přestává mít povinnost platit pojistné a je jí vyplácen dočasný důchod. Důchodové pojištění slouží k zajištění určité životní úrovně. Na trhu existuje široká nabídka důchodového pojištění, které lze různě kombinovat a každý občan si může zvolit vyhovující variantu. Mezi nejčastěji požadované typy patří:

- **základní doživotní důchod**, který je značně podobný starobnímu důchodu. Nejčastěji je vyplácen v době dosažení důchodového věku. Ve smlouvě může být sjednána i jiná doba výplaty pojistné částky. Charakteristickým rysem je doživotní výplata, lze však ujednat i zkrácenou dobu a tedy i vyšší splátky.
- **Dočasný důchod v případě plné invalidity** je obdobou invalidního důchodu ze státního sociálního zabezpečení.
- **Důchod pro pozůstalé**, jehož účelem je zabezpečení rodiny a blízkých.
- **Pojištění s okamžitě splatným doživotním důchodem.** (Mesršmíd, 2002, s. 44-46)

2.3 Podílové fondy

Vytváření portfolií je typické pro kolektivní investování a může mít podobu investičního nebo podílového fondu. Investiční společnost se řadí mezi finanční zprostředkovatele, mezi něž dále patří investiční fondy a specializované banky. Společnost je založena jako akciová organizace a k výkonu své činnosti je potřeba získat povolení Komise pro cenné papíry. Ke svolení musí přiložit stanovy společnosti, statut a prospekt investičního fondu. Mezi základní náležitosti statutu patří identifikace investiční politiky, podstaty hospodaření a způsobu použití výnosů z majetku. Obsahuje údaje o osobách zajišťující fungování, registraci fondu, způsobu a frekvenci ocenění, investičním zaměřením, cestě k dosažení a určení záruky, rizikovém profilu investice a investora, poplatcích, disponovaných aktivech a instrumentech či upozornění na rizika charakteristická pro fond. Další potřebné informace limituje vyhláška č. 263/2004 Sb. a zákon o kolektivním investování. (Cipra, 1995, s. 200; Polách, 2006, s. 126-128; 2008, s. 18, 24-25)

Investiční společnost získává peněžní prostředky prodejem podílových listů, z nichž vytváří podílové fondy. Osoby nakupující podílové listy se stávají podílníky fondu, nikoli akcionáři a nemají možnost rozhodovat o řízení společnosti. (Polách, 2006, s. 126-128)

Podílový list je cenným papírem, se kterým je spojeno právo podílet se na výnosech z majetku, může mít zaknihovanou nebo listinnou podobu a je emitován na jméno nebo doručitele. Náležitosti cenného papíru jsou identifikace investiční společnosti, jmenovitá hodnota listu, informace o typu podílového fondu (otevřený či uzavřený), označení formy a datum vydání. Hodnota je určena jako podíl vlastního jmění v podílovém fondu odpovídající jednomu podílovému listu. (Polách, 2006, s. 60)

2.3.1 Právní úprava

Investování a aktivity jsou upraveny zákonem č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování a zákonem č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu. Náležitosti prospektu jsou určeny vyhláškou č. 263/2004 Sb. Česká národní banka vykonává dozor nad aktivitami podílového fondu. (Polách, 2006, s. 125)

2.3.2 Výhody podílových fondů

Výhodou investování do podílových fondů je možnost rozptýlení rizik, které spočívá v široké nabídce aktiv. Teorie diverzifikace byla popsána Markowitzovou teorií portfolia. Investor nemusí být odborníkem v oblasti vývoje trhu, neboť veškeré související aktivity provádí zaměstnanci podílového fondu, kteří mají odpovídající odborné znalosti. I drobný investor, který by v jiných situacích nedisponoval dostatečnými finančními prostředky, má možnost účastnit se na výnosech z cenných papírů. Obecně fondy kalkulují s nižšími náklady, což je výsledek především transakčních nákladů. Další výhodou je možnost majitele podílový list kdykoli v prodat. (Polách, 2006, s. 125)

S podílovými fondy je spojeno daňové zvýhodnění pro fyzické osoby, které jsou osvobozeny od daně z příjmu z výnosu cenných papírů, pokud jsou drženy minimálně 6 měsíců. Dle zákona o dani z příjmu právnických osob jsou příjmy zdaněny klasickou sazbou. Výnosy fondu registrovaného v ČR jsou zdaněny 15 %.

2.3.3 Formy kolektivního investování

Investiční společnost vytváří následující podílové fondy:

- **otevřený podílový fond**, u kterého není omezen počet podílových listů a vlastníkovci cenného papíru vzniká právo na zpětný odkup dokumentů za hodnotu odpovídající jeho podílu na skutečné hodnotě majetku fondu. Fond většinou určuje ceny, za které prodává nebo odkupuje dokumenty, přičemž při odkupu odčítá srážku. V rámci otevřených fondů existují smluvní a korporátní fondy.
- **Uzavřený podílový fond** je charakteristický omezeným počtem podílových listů či dobou jejich emise. Fond je často založen na omezenou dobu a investiční společnost není povinna zorganizovat zpětný odkup. Podílové listy jsou veřejně obchodovatelné.
- **Standardní fond** nabývá podoby otevřeného fondu a prostředky ukládá do investičních cenných papírů a dokumentů peněžního trhu. Investice nejsou omezeny hranicemi České republiky a fond má možnost investovat i v ostatních členských či nečlenských zemích EU. (Cipra, 1995, s. 200, Polách, 2006, s. 127)

2.3.4 Rozdělení podílových fondů

Podle **převládajícího aktiva** klasifikujeme fondy následovně:

- fondy peněžního typu představují vhodnou investici pro osoby, které chtějí zhodnotit své prostředky na krátký časový horizont. Charakteristickým rysem je krátkodobost, bezpečnost, stabilita, ale i negarantovaný výnos. V okamžiku poklesu úrokových sazeb dochází negativnímu ovlivnění výnosů z peněžních fondů. Prostředky jsou umístěny do termínovaných vkladů v bankách, pokladničních poukázek, depozitních certifikátů, krátkodobých dluhopisů či repo obchodů.
- Dluhopisové fondy investují do dluhopisů nebo obdobných dluhových cenných papírů. Fondy se mohou orientovat na státní dokumenty, a to pouze jedné země (např. dluhopisy České republiky, Německa) nebo různých regionálních uskupení (např. země EU, země s dolarovou měnou). Jsou považovány za bezpečnou investici. Fondy s komunálními dluhopisy jsou výhodné z daňového hlediska a v porovnání s vládními dokumenty jsou rizikovější. Fondy ukládající prostředky do firemních cenných papírů nejsou garantovány státem. Další členění rozlišuje dluhopisové fondy dle průměrné splatnosti na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. S investováním jsou spojeny pravidelné příjmy, ale i skutečnost, že výše dividendy není pevně určena a může v letech kolísat.
- Akciové fondy jsou rozlišeny dle tržní kapitalizace akciových společností na „large cap“, „mid cap“, „small cap“ a „micro cap“. Fondy mohou být orientovány na hodnotu či růst. Dalšími druhy akciových fondů jsou sektorové fondy, fondy s určitým fokusem, indexové fondy, globální nebo regionální fondy.
- Smíšené fondy
- Fondy fondů

Zákon o kolektivním investování rozděluje fondy na **standardní a speciální**. Přičemž speciální fondy dále dělí na:

- fond cenných papírů, jehož majetek je složen z investičních dokumentů a nástrojů peněžního trhu, které jsou obchodovatelné na regulovaných trzích. Dále ho tvoří státní a bankovní dluhopisy a hypoteční zástavní listy.

- Fond rizikového kapitálu, který vkládá prostředky do investičních cenných papírů a dokumentů peněžního trhu, které nepatří mezi registrované trhy.
- Fond nemovitostí se zaměřuje na pozemky, výstavby budov nebo firemní podíly.
- Fond derivátů se orientuje na finanční a komoditní termínované kontrakty.
- Fond fondů.
- Fond zvláštního majetku, který investuje do věcí, majetkových práv a jiných druhů majetkových hodnot.
- Fond smíšený kombinuje výše uvedené možnosti.

Dle způsobu vlastnictví investic se fondy člení na:

- aktivně řízené, jejichž snahou je vlastnit největší část ve vybrané investici a vystupovat jako majoritní vlastník.
- Pasivně řízené, kdy portfolio je sestaveno z řady investic, přičemž žádná nepřevyšuje ostatní.

Další členění rozlišuje:

- Důchodové fondy, jejichž cílem je dosažení co nejvyšších výplat a související výnosy z investic jsou vypláceny.
- Růstové fondy jsou typické reinvestováním. (Polách, 2006, s. 129-130)

2.3.5 Čistá hodnota podílových listů

Podílové listy v otevřeném podílovém fondu jsou emitovány novým investorům za aktuální cenu, tzn. čistou hodnotu aktiv nebo také hodnotu čistého obchodního jmění fondu- NAV. Pojem NAV pochází z anglické terminologie a v originále je označen jako Net Asset Value. Hodnota je přepočítána je jeden podílový list a je k ní připočítán vstupní poplatek.

Výpočet NAV fondu na 1 podíl je následující:

Hotovost a ekvivalenty

+ Aktuální tržní hodnota veškerých dluhových cenných papírů a akcií v držení

Součet aktiv

- Běžná pasiva včetně alikvotních nákladů

Suma aktiv celkem

/Počet vydaných podílů

Čistá hodnota aktiv na 1 podíl

2.3.6 Pravidla investování

Investování do podílových fondů nabízí zajímavou možnost zhodnocení finančních prostředků. S aktivitami je však spojeno i riziko, a proto je důležité dodržovat určitá pravidla. Prvním krokem je rozhodnutí o výši a doby vložení prostředků do fondů. S vyšším objemem financí rostou i možnosti při výběru. Další fáze zahrnuje volbu subjektu, který zprostředkuje vstup na trh. Investovat lze prostřednictvím banky, obchodníka s cennými papíry, finančního poradce, burzy či RM-Systému. Volba fondu by měla být závislá na jeho dlouhodobých výsledcích. Zásadou je skutečnost, že vyšší zisky vyžadují delší dobu investování.

Investování do podílových fondů by se mělo řídit následujícími radami a zásadami:

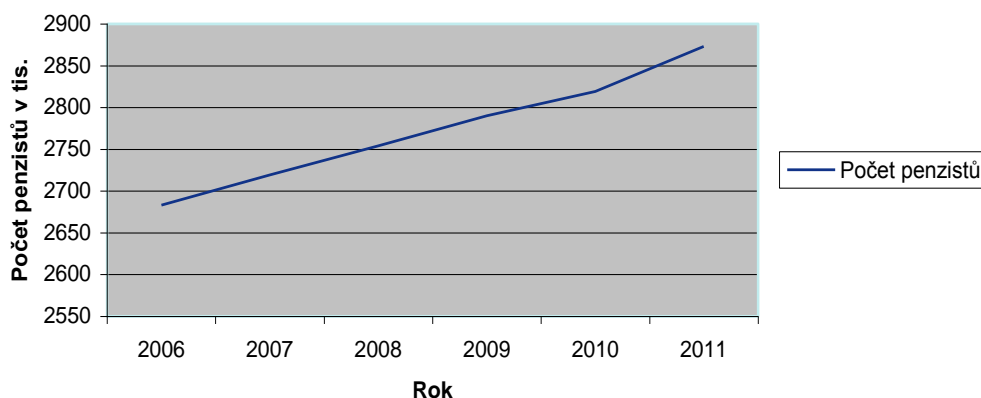
- zájemce by měl získat dostatek informací o fondech, včetně jejich statusů, dosažených výsledcích, podmínek a rizicích investování.
- Prodej podílových listů je možný na základě smlouvy, která bude uzavřena na prodejních místech nebo s investičním poradcem. Po podpisu smlouvy by měl investor odeslat potřebnou sumu na účet vybraného fondu.
- Členem v podílovém fondu se stane osoba v okamžiku obdržení listinných cenných papírů nebo připsáním na účet ve Středisku cenných papírů.
- Emise podílových listů otevřených fondů je neomezená.
- Hodnocení výkonnosti fondů by se mělo opírat o sledování ukazatele čistého obchodního jmění, který představuje hodnotu investičního majetku odpovídající podílovému listu.
- Existuje možnost přechodu z jednoho fondu do druhého. (Ruml, 2007)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALÝZA DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU

Dle údajů Českého statistického úřadu byl v prvním pololetí roku 2011 celkový počet důchodců roven 1 661 903, z toho 757 591 bylo mužů a 904 312 žen. Průměrná výše důchodové dávky ve sledovaném období činila 10 542 Kč. Ženám byl přiznán nižší důchod o 2 126 Kč. Další zveřejněnou veličinou byl průměrný věk důchodců, který dosahoval 68 let. Ženy odcházejí do důchodu průměrně o 3 roky dříve než muži, jejichž věk činil 70. (Český statistický úřad, © 2012)

Počet penzistů každým rokem prudce roste. V roce 2011 stát evidoval 2 873 004 osob pobírajících starobní, invalidní nebo pozůstalostní důchod. Meziročně údaj vzrostl o 54 000 a od roku 2006 počet důchodců stoupl o 6,6 %, přičemž mezi nimi převažují ženy. Rostoucího trendu si lze povšimnout i v následujícím obrázku.

Zdroj: vlastní zpracování dle materiálů Businessinfo, © 1997- 2011

Obrázek 2 Počet penzistů v ČR v letech 2006-2011 (v tis.)

Současný důchodový systém je založen na principu solidarity, kdy ekonomicky aktivní osoby na trhu práce přispívají na jedince v důchodovém věku. Ukazatel počtu poplatníků na 1 starobního důchodce v roce 2011 nabyl hodnoty 2,15. Lze tedy konstatovat skutečnost, že zatímco důchodců nestále přibývá, počet poplatníků je konstantní nebo klesá. Situace není dlouhodobě udržitelná, a proto společnost musí hledat řešení. (BusinessInfo.cz, © 1997-2011)

3.1 Doba pojištění a důchodový věk

Následující tabulka zobrazuje potřebnou **dobu pojištění**, v případě dosažení důchodového věku v letech 2010–2018. Pokud pojištěnec dosáhl stanoveného věku před rokem 2010, byla doba pojištění nejméně 25 let. Doba pojištění pro nárok na důchod se v jednotlivých letech zvyšuje a po roce 2018 činí 35 let. Prodlužování hranice pro odchod do důchodu, by mělo být jedním z opatření, které odlehčí tlaku důchodového systému. Pokud občan ČR nesplní podmínku potřebné doby, ztrácí nárok na přiznání dávky.

Rok dosažení důchodového věku	Potřebná doba pojištění v letech
2010	26
2011	27
2012	28
2013	29
2014	30
2015	31
2016	32
2017	33
2018	34
po roce 2018	35

Zdroj: CSSZ, © 2012

Tabulka 1 Potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod (v letech)

Důchodový věk je odlišný pro muže a ženy a různé věkové kategorie.

a) U pojištěnců narozených před rokem 1936 je **důchodový věk** následující:

Potřebný věk u mužů činí 60 let. U žen je určující počet vychovaných dětí je stanoven následovně:

53 let v případě, že ženy vychovaly alespoň pět dětí,

54 let, pokud vychovaly tři nebo čtyři děti,

55 let při výchově dvou dětí,

56 let, pokud vychovaly jedno dítě,

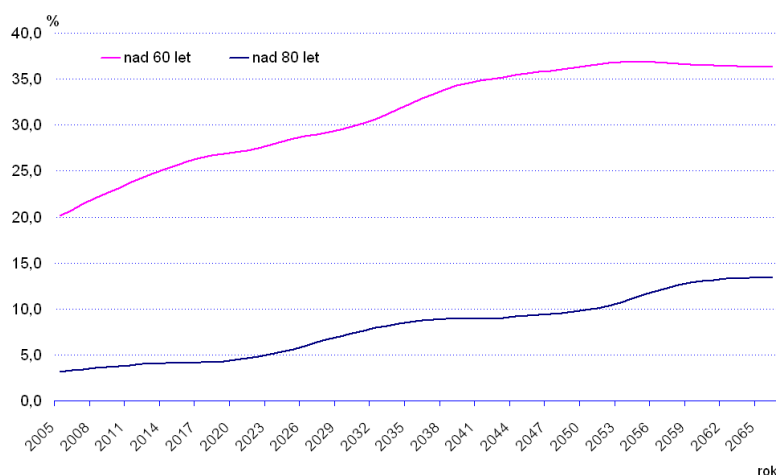
v ostatních situacích 57 let. (CSSZ, © 2012)

Podmínka výchovy dítěte je splněna v okamžiku, kdy žena pečuje nebo pečovala o nezletilé dítě po dobu minimálně 10-ti let. V situaci, kdy se žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je kritérium pro nárok na starobní důchod splněno, pokud o něj pečuje nebo pečovala alespoň pět let. (Voříšek, 2007, s. 61)

b) pojištěnci narození v období 1936–1977 se řídí přehlednou tabulkou, která je uvedena v příloze I.

c) Občané narození po roce 1977 zjistí důchodový věk tak, že k věku 67 let připočítají takový počet kalendářních měsíců, který odpovídá dvojnásobku rozdílu mezi rokem narození a rokem 1977. (CSSZ, © 2012)

Obrázek 3 znázorňuje podíl osob nad 60 a 80 let na celkové populaci a lze z něj opět vyčíst rostoucí tendenci. Zatímco v roce 2005 byl podíl osob nad 80 let necelé 4 %, v roce 2065 prognózy předpokládají růst na 14 %. Podíl občanů nad 60 let se zvyšuje výrazně rychleji a již dnes hodnota dosahuje 20 %, v roce 2065 lze předpokládat nárůst o 16 %.

Zdroj: MPSV, © 2012

Obrázek 3 Podíl osob nad 60 a 80 let na celkové populaci
(v %)

3.2 Důchodové dávky

Důchod je složen ze základní a procentní části. Základní výměra je typická jednotnou výší a od 1. srpna 2008 činí 2 170 Kč. Do uvedené doby byla výše 1 700 Kč. Procentní výměra se odvíjí od výše výpočtového základu dle získané doby pojištění. ZDP dobu pojištění člení na získanou před nárokem na důchod a po vzniku. Výše procentní výměry je limitována minimální částkou 770 Kč za měsíc. (Příb, 2009, s. 62-63)

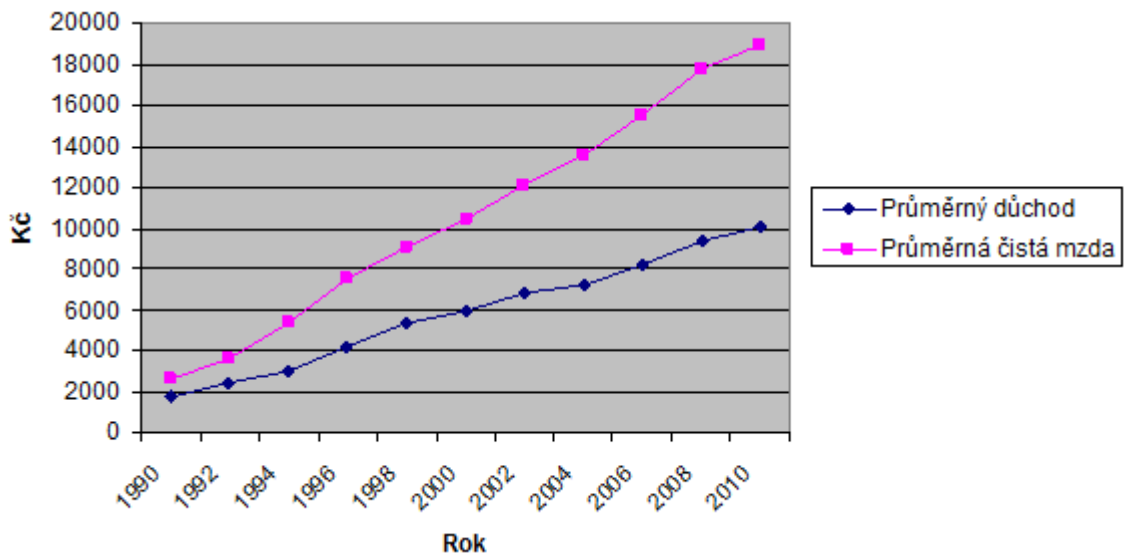
Osobní vyměřovací základ je upraven dle následující tabulky:

Osobní vyměřovací základ	Zápočet
do 11 061	plný
11 061 - 29159	28%
29 159 - 100 548	16%
nad 100 548	8%

Zdroj: CSSZ, © 2012

Tabulka 2 Redukce osobního vyměřovacího základu

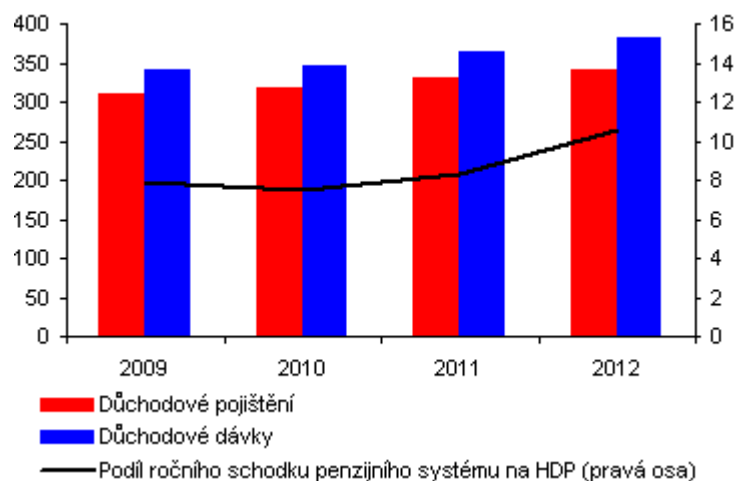
Obrázek zobrazuje vývoj průměrného důchodu a čisté mzdy v České republice v letech 1990 až 2010 a lze z něj vyčíst rostoucí trend obou ukazatelů. Zatímco v roce 1991 byl rozdíl mezi veličinami téměř minimální, v roce 2010 se liší o necelých 9 000 Kč. Průměrná čistá mzda rostla rychleji než důchod a v posledním sledovaném roce se nacházela na úrovni 18 962 Kč. Průměrný důchod byl 10 093 Kč. Důchodcům je ve stáří vyplácený podstatně nižší důchod než byl jejich příjem ze zaměstnání, proto by měl každý občan zvážit možnost zaopatření svých potřeb v důchodovém věku i jinými produkty.

Zdroj: Český statistický úřad, © 2012

Graf 1 Vývoj průměrného důchodu a průměrné čisté mzdy v Kč v letech 1990-2010

Následující obrázek zpracovaný Ministerstvem financí ČR a ČNB znázorňuje příjmy a výdaje důchodového systému v mld. Kč, včetně podílu ročního schodku penzijního systému na hrubém domácím produktu v letech 2009 až 2012. Důchodové dávky převyšují výnosy získané z pojištění a je zřejmé, že současný stav není dlouhodobě udržitelný. Podíl ročního schodku na HDP roste a v roce 2012 překročil 10 %.

Zdroj: Česká národní banka, © 2003-2012

Obrázek 4 Deficit důchodového systému v letech 2009-2012 (v mld. Kč, podíl v % HDP)

3.3 Zhodnocení současného stavu a posouzení reformy důchodového systému v České republice

Současný stav důchodového pojištění a rozdělení českého penzijního systému na dva pilíře popisuje teoretická část. Stávající situace vykazuje nedostatky, které vyžadují řešení. Především 1. pilíř se nachází v hlubokém deficitu a do dnešní doby není plně financování z odvodů na sociálním pojištění. Výdaje na důchodové dávky rostou a příjmy naopak klesají. Další alarmující skutečností je, že počet osob v poproduktivním věku se každoročně zvyšuje, zatímco osob aktivních na trhu práce ubývá.

Druhý dobrovolný pilíř představuje penzijní připojištění se státním příspěvkem, na kterém se podílí více než 4,5 mil. osob. Účastníci však spoří velmi nízké částky, které nebudou dostatečné k zabezpečení potřeb ve stáří. Na minimální zhodnocení má vliv neoddělený majetek penzijních fondů a účastníků. Další příčinou je garance nezáporného výsledku, která omezuje možnosti fondů vkládat prostředky do výnosnějších instrumentů. (Ministerstvo financí České republiky, © 2005)

3.3.1 Základní aspekty penzijní reformy

V prosinci 2011 byl schválen nový zákon o důchodovém pojištění, který vyvolal řadu diskuzí. Předpis předpokládá zavedení druhého pilíře, který je představován novým, kapitálově zabezpečeným produktem a je svázán s povinným pilířem.

Nová struktura penzijního systému bude následující:

- I. pilíř bude i nadále tvořit státní průběžný systém,
- II. pilíř je charakteristický dobrovolnou účastí, ovšem po vstoupení účastník musí setrvat až do důchodového věku,
- III. pilíř opět není povinnou součástí důchodového systému a je založen na penzijním připojištění. Předpokládá se jeho reforma. Pilíř umožňuje volný vstup i výstup.

(Ministerstvo financí České republiky, © 2005; Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2012)

II. pilíř důchodového systému

Pilíř je založen na předpokladu spoření na osobních účtech zúčastněných osob, přičemž prostředky ve výši 3 % z vyměřovacího základu jsou získány převodem z pojistného na důchodovém pojištění. Klientovi bude umožněno přidat 2 % z vlastních prostředků. Státní důchod poskytovaný z I pilíře bude adekvátně ponížen.

Pilíře se budou moci zúčastnit občané po dovršení 18-ti let s výjimkou osob již pobírající starobní důchod. Občanům aktivním na trhu práce a zároveň mladším než 35 let bude umožněn vstup do systému do konce roku, v němž dosáhli věkové hranice. Do prvního pololetí roku 2013 existuje možnost rozhodnout o vstupu i pro starší ročníky. Účastníkům budou nabídnuty dvě možnosti výplaty dávek, z nichž první je doživotní starobní důchod s možností sjednání pozůstalostního důchodu na 3 roky nebo důchod na dobu 20 let.

Podpisem ve smlouvě zájemci vznikne povinnost po zbývající dobu své výdělečné činnosti až do okamžiku přiznání důchodu odvádět část svého pojistného (3 procentní body z celkových 28 % sazby pojistného) na individuální účet vedený penzijní společností. Zároveň po stavenou dobu bude hradit sazbu pojistného zvýšenou o 2 procentní body. Odvod na důchodové pojištění bude činit 30 % vyměřovacího základu pro pojistné, z něhož 25 % bude odvedeno na státní důchodové pojištění a zbývajících 5 % na soukromé důchodové spoření.

Pilíř bude organizován penzijními společnostmi, které budou přetransformovány ze současných penzijních fondů nebo budou založeny nové instituce. Nabídku budou tvořit čtyři povinné fondy, lišící se investičními hranicemi a skladbou portfolia. Lze předpokládat dynamický, vyvážený, konzervativní fond a produkt státních dluhopisů. Fond státních dluhopisů bude zaměřený na státní dluhopisy ČR, zemí Evropské unie či OECD. Konzervativní fond bude vkládat prostředky do dluhopisů členských států EU a obdobně bezpečných dokumentů. Vyvážený a dynamický bude investovat do rizikovějších akcií a cenných papírů kolektivního investování. Organizace budou podléhat přísnému doзору za účelem zabezpečení stability systému. Činnost bude možné provozovat pouze na základě zvláštní licence udělené ČNB. V okamžiku uzavření smlouvy o důchodovém pojištění, bude mít penzijní společnost povinnost neprodleně oznámit tuto skutečnost Centrálnímu registru smluv a předat jí jedno vyhotovení. V případě, že dokument bude splňovat zákonné předpoklady, bude zaregistrován k prvnímu dni druhého kalendářního měsíce následující po měsíci,

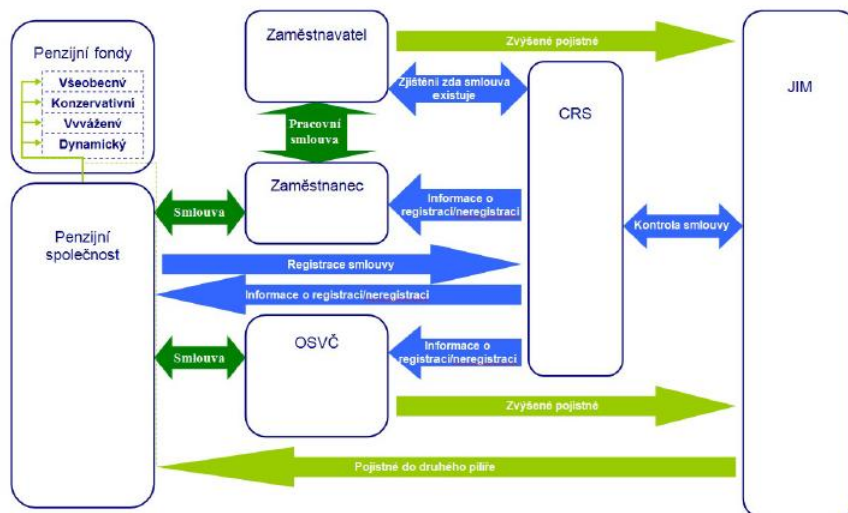
v němž byla smlouva doručena. Smlouva bude obsahovat zvolenou strategii, kterou lze v průběhu měnit v souvislosti s věkem účastníka. Občan bude mít povinnost oznámit uvedenou skutečnost svému zaměstnavateli, který za něj pojistné na důchodové pojištění odvádí. Zákon o důchodovém spoření přesně definuje okamžik a typ fondu, do kterého musí společnosti odvádět prostředky klientů. Konečné rozhodnutí se bude odvíjet vždy od souhlasu klienta, který bude mít zároveň možnost převést naspořené peníze k jiné penzijní organizaci.

Veškeré náklady budou hrazeny nově vzniklými penzijními organizacemi za účelem zvýšení částky naspořené účastníky. Zároveň bude stanovena horní hranice provize za akvizici nově vstupujících osob do pilíře, maximální výdaje za uzavření smlouvy a propagaci. Mezi náklady účtované klientům budou patřit pouze usměrňované výlohy za obhospodařování majetku a jeho zhodnocení či mimořádné poplatky za nadstandardní úkony. Úplata z objemu majetku je kalkulována na 0,3 až 0,6 % z jmění dle konkrétního zaměření fondu. Odměna za zhodnocení pak bude 10 % ze získaného zhodnocení.

Podstatné údaje týkající se účasti na důchodovém spoření budou evidovány v centrálním registru smluv, ve kterém budou zaznamenány údaje o vzniku a zániku spoření, o jednotlivých účastnících či pojistných smlouvách. Správcem registru bude Generální finanční ředitelství a bude představovat nejvyšší orgán Finanční správy České republiky.

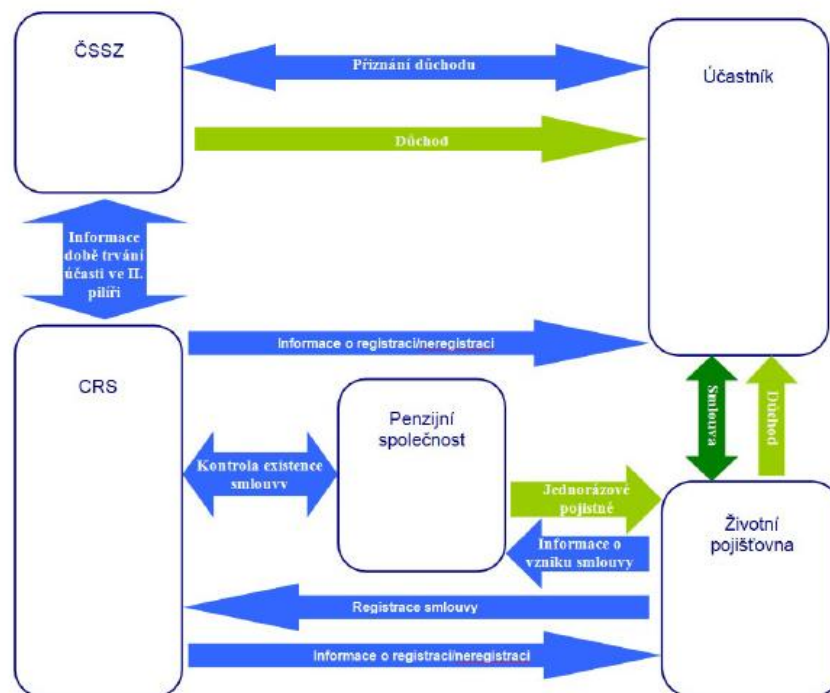
Dnem přiznání starobního důchodu ze základního pojištění vznikne nárok na výplatu prostředků ke koupi důchodu u životní pojišťovny. Účast ve II. pilíři zanikne dnem registrace pojistné smlouvy o pojištění důchodu sjednané mezi účastníkem a pojišťovnou v Centrálním registru smluv či smrtí dotyčné osoby. (Ministerstvo financí České republiky, © 2005; Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2012)

Následující obrázky znázorňují principy fungování pilíře, které byly popsány.

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky, © 2005; Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2012

Obrázek 5 Spořicí část II. pilíře

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky, © 2005; Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2012

Obrázek 6 Výplatní fáze II. pilíře

III. pilíř důchodového systému

S cílem omezení rizika ztráty naspořených prostředků dojde k oddělení majetku účastníků od aktiv správce. Opatření bude realizováno převedením financí do tzv. transformovaného fondu. Fondy budou spravovat nové subjekty, kterými budou opět penzijní společnosti. Pravidla investování budou rozvolněny, čímž se předpokládá i dosažení výnosu dlouhodobě překonávajícího inflaci. V případě, že se občané již podílí na penzijním připojištění, budou jejich stávající nároky automaticky převedeny do transformovaného fondu III. pilíře. Nově založené fondy budou nabízet vyšší zhodnocení v porovnání se současným stavem. (Ministerstvo financí České republiky, © 2005; Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2012)

Parametry státního příspěvku budou upraveny a daňové zvýhodnění se bude vztahovat na měsíční vklady v rozmezí 1 000 až 1 500 Kč. Následující obrázek znázorňuje aktuální a budoucí výši státního příspěvku. V případě, že vlastní úložka činí 100 Kč, klient má aktuálně nárok na příspěvek od státu ve výši 50 Kč. S růstem vkladu se zvyšuje i státní příspěvek, přičemž při vkladu 500 Kč a více je maximální poskytovaná částka 150 Kč. Uvedené skutečnosti platí pouze do roku 2013. Od uvedeného roku stát nebude přispívat do částky nižší než 300 Kč, horní hranice se zvýší na 230 Kč a bude připsán ve prospěch klientům, kteří platí na penzijní připojištění více než 1000 Kč.

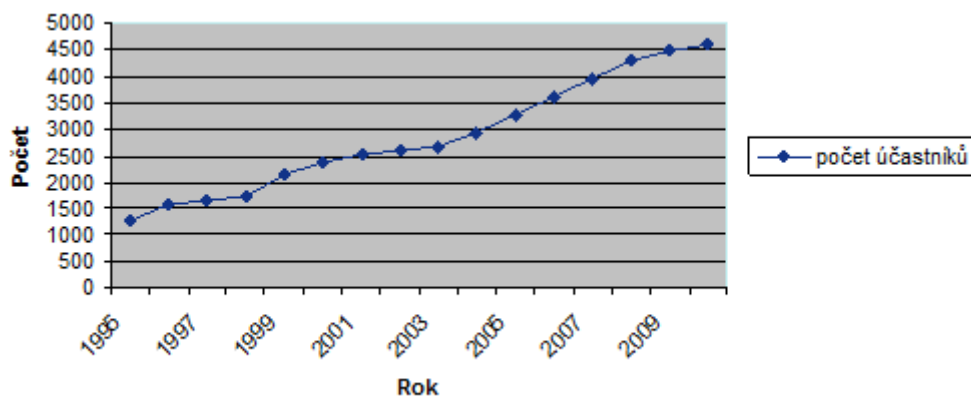
Výše státních příspěvků		
vlastní úložka	od státu nyní	od státu od roku 2013
100	50	0
200	90	0
300	120	90
400	140	110
500	150	130
600	150	150
700	150	170
800	150	190
900	150	210
1 000 a vyšší	150	230

Zdroj: Nováková, 2011

Obrázek 7 Výše státních příspěvků před a po roce 2013

4 PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ

Penzijní připojištění zažívá v České republice zlaté časy, důvodem jsou především obavy občanů z nedostačujícího příjmu v důchodu a snaha o zaopatření životního standardu i v poproduktivním věku. Přípravovaná změna, kterou se ruší možnost výběru poloviny naspořené částky již po 15 letech spoření, je bezesporu další příčinou. Počet uzavřených smluv od roku 1995 rapidně roste a v roce 2010 se penzijního připojištění účastnilo 4 595 tis. osob. Od začátku sledovaného období se jedná o nárůst o více než 101 %. V roce 2013 se očekává další zájem, zejména díky zvýšení poskytovaného státního příspěvku

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů APF © 2009

Obrázek 8 Vývoj počtu účastníků penzijního připojištění v letech 1995-2010

Dle zveřejněných údajů asociace penzijních fondů (© 2009) se na penzijním připojištění se státním příspěvkem podílelo 25 % osob ve věku více než 60 let. Obecně lze konstatovat skutečnost, že s přibývajícím věkem občanů roste i zájem o produkt. Mezi klientelou mírně převažují ženy. Přičemž celková výše příspěvků klientů a státu k 31.12.2010 činí 229 811 mil. Kč. Příspěvek poskytovaný státem se v letech výrazně nemění a v roce 2010 dosáhl 105 Kč. Klienti spoří průměrně 440 Kč.

Asociace penzijních fondů je dobrovolné zájmové sdružení právnických osob, které představují penzijní fondy aktivní na trhu. Organizace byla založena 25. června 1996 rozhodnutím členské schůze. Jejím zájmem je koordinovat, zastupovat a prosazovat společné zájmy svých členů, poskytovat rady a informace, propagovat penzijní připojištění či připomínkovat legislativní návrhy. Za tímto účelem byly zřízeny odborné komise v oblasti informatiky, provozní správy fondů, legislativy, etiky, public relations a vnějších vztahů. (Asociace penzijních fondů, © 2009)

Asociace penzijních fondů sdružuje 9 členů, přičemž mezi ně patří:

- AEGON Penzijní fond, a.s.,
- Allianz penzijní fond, a.s.,
- AXA penzijní fond, a.s.,
- ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s.,
- Generali penzijní fond a.s.,
- ING Penzijní fond, a.s.,
- Penzijní fond České pojišťovny, a.s.,
- Penzijní fond České spořitelny, a.s.,
- Penzijní fond Komerční banky, a.s. (Asociace penzijních fondů, © 2009)

4.1 Penzijní fondy

V následující části bude popsána nabídka penzijních fondů. Výčet není úplný, obsahuje pouze produkty nabízející vyšší zhodnocení peněžních prostředků v porovnání s ostatními.

4.1.1 Allianz PF

Allianz penzijní fond a.s. vznikl 31.8.1997 rozhodnutím valné hromady o sloučení Allianz-HYPO penzijního fondu, a.s. a Živnobanky. Uvedené organizace zanikly bez likvidace.

Hlavním předmětem podnikání je soustředování peněžních prostředků od klientů a jejich zhodnocování, investování prostředků a vyplácení dávek dle penzijního plánu společnosti. Penzijní fond získal první místo v soutěži Zlatá koruna hodnotící kategorii penzijního připojištění. O rok dříve v soutěži Fitcentrum Banka roku se umístil na prvním místě v kategorii Penzijního fondu roku.

Základní informace

IČO: 25 61 26 03

Sídlo: Ke Štvanici 656/3, Praha 8 186 00

Vedení společnosti: představenstvo: RNDr. Jakub Strnad- předseda

Ing. Petr Sosík, Ph.D., CFA- člen

Mgr. Karel Waisser- člen

Základní kapitál: 60 000 tis. Kč

Výše rezervního fondu: 91,571 mil. Kč

Hospodářský výsledek k 31.12.2011: 339 155 tis. Kč

Penzijní fond eviduje k 31.12.2011 212 156 účastníků, jejichž výše vložených prostředků odpovídá částce 11,863 mld. Kč. Průměrný věk klientů je 45 let a výše měsíčního příspěvku 519 Kč.

K 31.12.2011 byla **struktura portfolia** následující:

- dluhové cenné papíry 96,1 %,
- peníze na účtech a termínované vklady 2,0 %,
- akcie, podílové listy a ostatní podíly 1,9 %. (Allianz, © 2000-2012)

4.1.2 ING PF

ING penzijní fond se původně nazýval Průmyslovým penzijním fondem, a.s. a byl založen 15. března 1994. Změna společnosti na ING Penzijní fond, a.s. proběhla 19. prosince 2000. Penzijní fond nabízí možnost efektivního způsobu ukládání peněz se zhodnocením. Každoročně jsou klientům připisovány i podíly na zisku a cílem investiční politiky je především zabezpečení výnosu a nároků na dávky penzijního připojištění. Za příznivými výsledky jsou stále výnosy z umístění spravovaných prostředků či dlouhodobá racionalizace provozních nákladů.

Základní informace o fondu

IČO: 63 07 80 74

Sídlo: Nádražní 25, Praha 5 150 00

Vedení společnosti: představenstvo: Ing. Jiří Rusnok- předseda

Ing. Renata Mrázová, CFA- člen

Ing. Pavel Urban- člen

Ing. Miroslav Červenka- člen

Ing. Jan Šibal- člen

Základní kapitál: 50 000 tis. Kč

Výše rezervního fondu: 170 mil. Kč

Hospodářský výsledek k 31.12. 2011: 546 545 tis. Kč

Penzijní fond spravuje k 31.12.2011 prostředky 408 312 účastníků, jejichž výše odpovídá částce 25,11 mld. Kč.

Prostředky klientů byly k 31.12.2011 investovány z:

- 88,6 % do dluhopisů,
- 9,4 % do peněz na účtech a termínovaných vkladech,
- 2 % ostatních investic.

Penzijní fond neinvestoval do akcií. (ING, © 2001-2011)

4.1.3 Generali PF

Generali penzijní fond a.s. vznikl 25. září 1995. Od počátku činnosti byla akcionářem mezinárodní skupina Generali Holding Vienna AG. 18.8. 2006 došlo ke změně a akcionářem se stala Generali Pojišťovna, a.s. Fond představuje doplňkový produkt k základnímu důchodovému pojištění. Základním cílem je zajistit bezpečnost peněžních prostředků klienta a jejich zhodnocení. Fond poskytuje klientům věrnostní program spočívající ve slevě na cestovní, nemocenské a úrazové pojištění. V roce 2010 se fond umístil na 2. místě a v roce 2012 získal 3. místo v anketě Zlatý měšec. V soutěži Zlatá koruna získal 3. místo v roce 2010 i 2011.

Základní informace o fondu

IČO: 63 99 84 75

Sídlo: Bělehradská 132, Praha 2 120 84

Vedení společnosti: představenstvo: Mgr. Jiří Střelický M.A., Ph.D.- předseda

Jiří Fiala- člen

Ing. Marcel Homolka- člen

Mgr. Eva Kolzojedová- člen

Ing. Jaroslav Libíček- člen

Základní kapitál: 50 000 tis. Kč

Výše rezervního fondu: 21 mil. Kč

Hospodářský výsledek k 31.12.2011: 11 470 tis. Kč

Penzijní fond spravuje k 31.12. 2011 finance 62 087 účastníků a výše jejich prostředků činí 3,22 mld. Kč. (Generali, © 2012)

4.1.4 PF České spořitelny

Penzijní fond České spořitelny je ideálním prostředkem zabezpečení dodatečného příjmu v důchodovém věku. Fond nabízí stabilní zázemí silné finanční skupiny, služby bez poplatků, zvýhodněnou nabídku komplexního pojištění, internetové bankovníctví, konzervativní investiční strategie zaručuje stabilní zhodnocení a další výhody.

Základní informace

IČO: 61 67 20 33

Sídlo: Poláčkova 1976/2, Praha 4 140 21

Vedení společnosti: představenstvo: Ing. Aleš Poklop- předseda

Ing. Veronika Matušková- místopředsedkyně

Ing. Mgr. Ondřej Martinek- člen

Ing. Alfred Kraus- člen

Ing. Martin Kopejtko- člen

Ing. Miroslav Červenka- člen

Základní kapitál: 350 000 tis. Kč

Výše rezervního fondu: 194 mil. Kč

Hospodářský výsledek k 31.12.2012: 874 262 tis. Kč

K 31.12. 2011 smlouvu o penzijním připojištění uzavřelo 938 209 klientů, přičemž výše vložených prostředků odpovídá částce 38,17 mld. Kč.

Struktura portfolia

Struktura portfolia penzijního fondu České spořitelny byla následující:

- 70,2 % prostředků bylo investováno do dluhopisů,
- 16,5 % bylo vloženo do termínovaných vkladů,
- 9,4 % tvořily akcie a podílové listy,
- 3,9 představovaly pokladniční poukázky. (Penzijní fond České spořitelny, © 2012)

4.1.5 PF Komerční banky

Penzijní fond působí českém trhu od roku 1994 a jeho smyslem je spravovat vložené prostředky, včetně jejich zhodnocení. Fond patří mezi konzervativní fondy a upřednostňuje stabilitu fondu. Klienti mají možnost snížit daňový základ odečtením zaplaceného příspěvku na penzijní připojištění ve výši až 12 000 Kč. Služba Komerční banky daňové optimum upozorní klienty, pokud mají v daném roce naspořeno méně než je potřeba.

Finanční portál Global Banking & Finance Review ocenil penzijní fond „Nejlepším penzijním fondem v České republice 2011“.

Základní informace

IČO: 61 86 00 18

Sídlo: Lucemburská 1170/7, Praha 3 130 11

Vedení společnosti: představenstvo: Ing. Pavel Jiráček- předseda

Ing. Vojtěch Kubec- místopředsedkyně

Ing. Radek Cmíral- člen

Ing. Kamil Kočí- člen

Ing. Miloš Rýznar- člen

Základní kapitál: 200 000 tis. Kč

Výše rezervního fondu: 250 mil. Kč

Hospodářský výsledek k 31.12.2011: 676 185 tis. Kč

K 31.12.2011 Komerční banka evidovala 507 626 klientů penzijního připojištění, přičemž výše vložených prostředků odpovídá částce 30,373 mld. Kč.

Struktura portfolia

Prostředky klientů byly investovány z:

- 61 % do českých státních dluhopisů,
- 19 % do finančního majetku,
- 10 % do korporátních dluhopisů,
- 10 % do dluhopisů národních institucí a ostatních státních dluhopisů. (KB penzijní fond, © 2010)

4.2 Porovnání penzijních fondů

Na základě výše uvedených skutečností, lze konstatovat, že PF České spořitelny eviduje v rozvaze k 31.12.2011 nejvyšší hodnotu základního kapitálu v porovnání s ostatními organizacemi a dosáhl nejvyššího hospodářského výsledku. Naopak nepříznivý vývoj zaznamenal Generali PF, který eviduje i nejmenší počet účastníků. Naopak nejvíce účastníků od začátku svého působení na českém trhu přilákal PF České spořitelny. Prostředky klientů jsou nejčastěji investovány do dluhových cenných papírů. Penzijní fondy mají povinnost odvádět z dosaženého zisku minimálně 5% do rezervního fondu. Nejvyšší výši rezervního fondu má vytvořen PF Komerční banky.

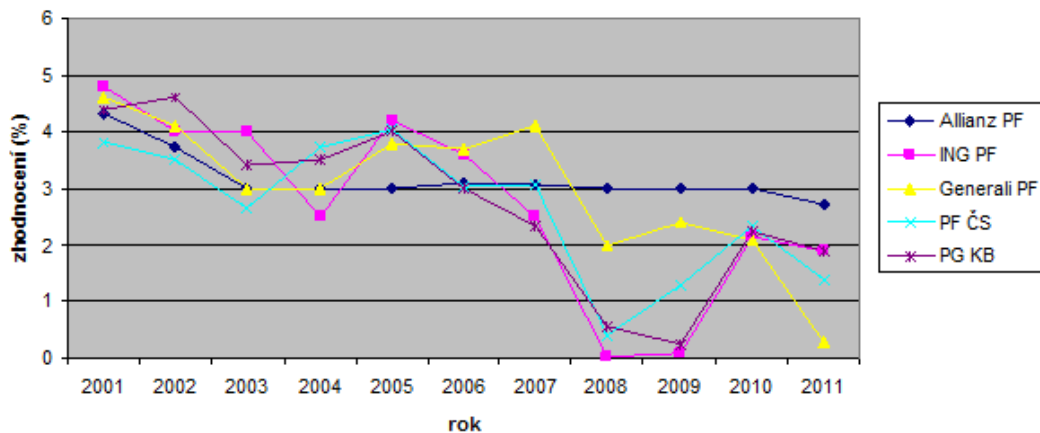
Zkoumané penzijní fondy budou hodnoceny podle historických výnosů, kapitálové přiměřenosti, nákladů příštích období. Z důvodu obtížného zjištění nákladů jednotlivých penzijních fondů nelze porovnat organizace dle nákladovosti. Nabídka služeb fondů je obdobná.

4.2.1 Zhodnocení peněžních prostředků klientů

Průměrné zhodnocení penzijních fondů v roce 2011 činilo 2 %. Po odečtení průměrné meziroční míry inflace, která byla 1,9 %, lze konstatovat téměř nulový výnos.

Na počátku sledovaného období fondy dosáhly podobných vysokých výnosů v porovnání s rokem 2011. V roce 2001 nejvíce vydělali klienti společnosti ING, v letech 2008 až 2009 jim však byl připsán téměř nulový zisk. Nejpriznivěji lze hodnotit Allianz penzijní fond, který od roku 2003 připisuje klientům 3- ní výnos . Pouze v roce 2011 výše klesla na úroveň 2,7 %. Zhodnocení ostatních fondů se každoročně měnilo. Za příčinu propadu kurzů v roce 2008 lze označit dopad celosvětové krize i na trh penzijního připojištění.

V posledním zkoumaném období nejhůře obstál Generaci penzijní fond se zhodnocením pouhých 0,3 %.

Zdroj: vlastní zpracování

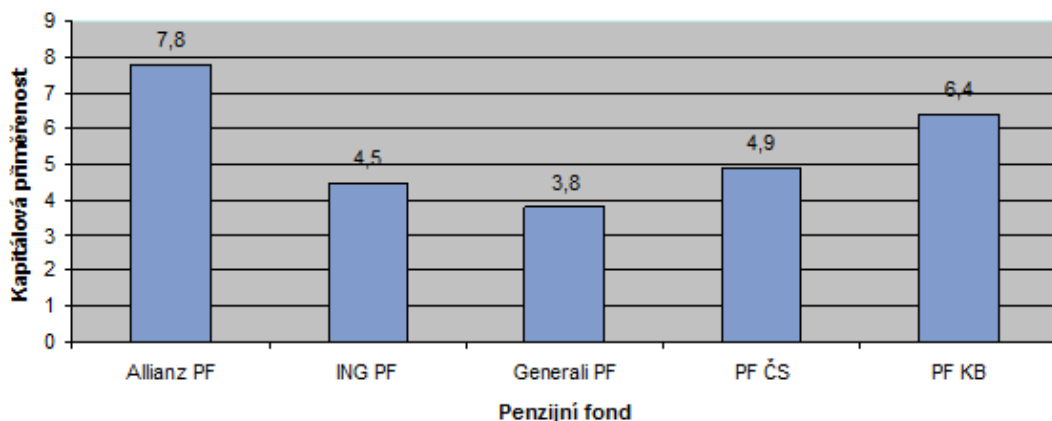
Obrázek 9 Zhodnocení prostředků penzijních fondů v letech 2001-2011

4.2.2 Kapitálová přiměřenost

Výpočet kapitálové přiměřenosti byl proveden pomocí vzorce:

$$\text{kapitálová přiměřenost} = \frac{\text{celková výše aktiv} - \text{náklady příštího období}}{\text{prostředky účastníků}} - 1$$

Nejpříznivěji lze hodnotit opět penzijní fond Allianz s hodnotou ukazatele 7,8 %, která vypovídá, že organizace má největší potenciál pokrýt kapitálem případné budoucí ztráty. Na dalším místě z hodnocených produktů se umístil penzijní fond Komerční banky. Nejméně kapitálově vybavený je Generali penzijní fond.

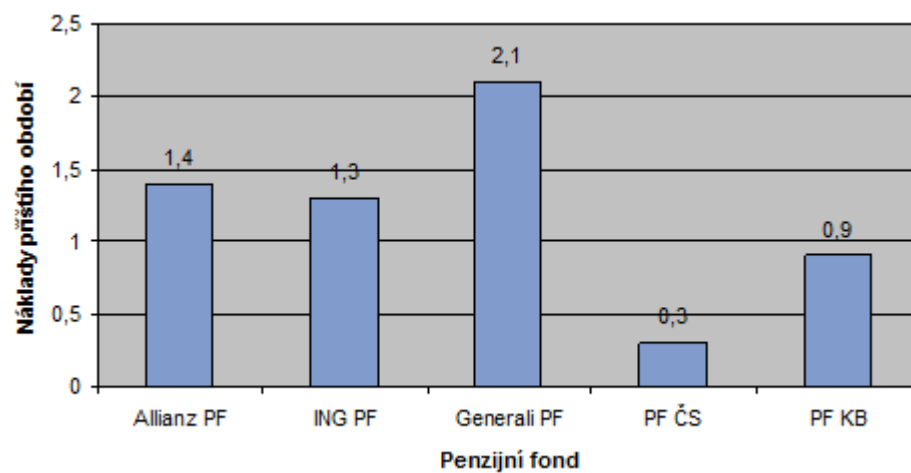
Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 10 Kapitálová přiměřenost penzijních fondů za rok 2011 (v %)

4.2.3 Náklady příštích období

Jelikož jsou peněžní prostředky uloženy na delší časový horizont, klienti by měli sledovat nákladovost jednotlivých fondů, zejména náklady příštího období, které představují naakumulované náklady spojené s vyplacenými provizemi na získání či přetažení nových zákazníků. Výdaje budou rozúčtovány až v budoucnu.

Nejnižší hodnotu sledovaného ukazatele má penzijní fond České spořitelny. Naopak nejvyšší nákladové zatížení nese penzijní fond Generali.

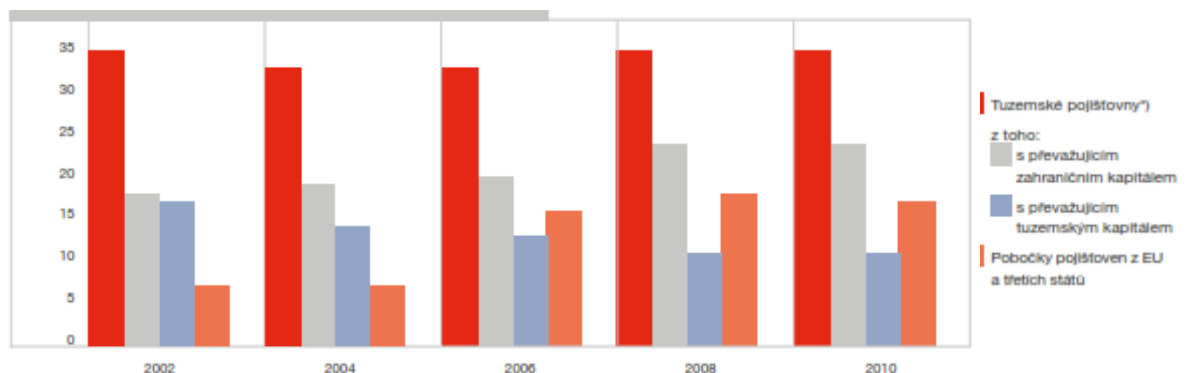
Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 11 Náklady příštích období

5 POJISTNÝ TRH

Na pojistném trhu působí celá řada organizací, které sdružuje česká asociace pojišťoven (dále jen „ČAP“), byla založena v roce 1994 jako zájmové sdružení komerčních pojišťoven. V současné době spolek eviduje 30 řádných členů a 3 členy se zvláštním statutem, jejichž společný podíl na celkovém pojistném odpovídá 98 %. Kompletní seznam pojišťoven a poboček zahraničních pojišťoven včetně základních údajů obsahuje příloha II.

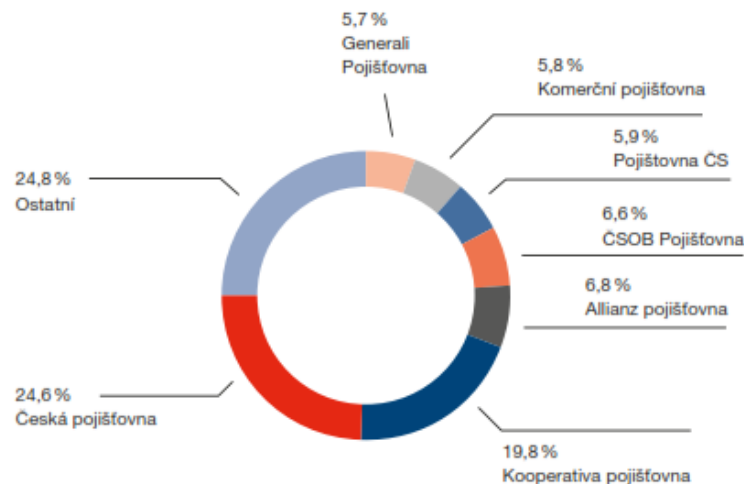
Následující obrázek zobrazuje vývoj tuzemských subjektů a poboček pojišťoven z Evropské unie a třetích států v letech 2002-2010. Počet českých pojišťoven je ve sledovaném období téměř stabilní, mění se pouze skutečnost, zda se jedná o subjekt s převažujícím domácím či tuzemským kapitálem. Zatímco v roce 2002 byl poměr téměř srovnatelný, v následujících letech začaly převažovat organizace se zahraničním kapitálem. V roce 2010 byl jejich počet dvojnásobný. Pobočky pojišťoven z EU a třetích států zaznamenaly rostoucí trend.

Zdroj: ČAP, © 2010

Obrázek 12 Pojišťovny dle kapitálu v letech 2002 – 2010

Na pojistném trhu nejvýraznější podíl zaujímá Česká pojišťovna s 24,6 %, následuje Koopeativa pojišťovna s hodnotou ukazatele 19,8 %. Podíly ostatních pojišťoven lze vyčíst z následujícího grafu.

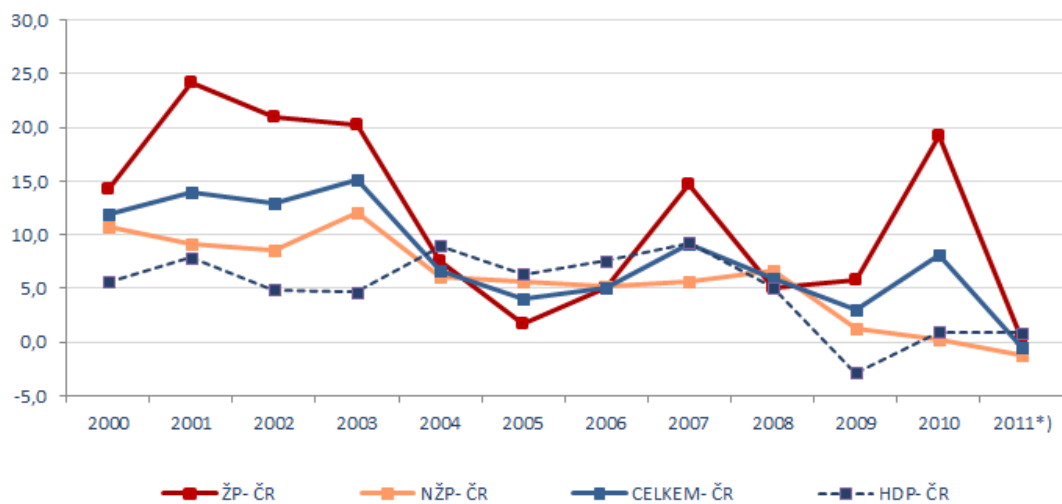
Zdroj: ČAP, © 2010

Obrázek 13 Podíly pojišťoven na pojistném trhu

Na českém pojistném trhu pojišťovny nejčastěji nabízí neživotní pojištění, přesto nabídka životního pojištění každoročně stoupá. Podíl životního pojištění na předepsaném pojistném činí 46 %. V evropských zemích ukazatel dosahuje hranice o 14 % vyšší. Dle údajů ČAP (© 2010) byla struktura sjednaného pojištění v roce 2010 následující:

- 47,3 % pojištění spojené s investičním fondem,
- 32,6 % pojištění pro případ dožití, nebo smrti nebo dožití,
- 11 % doplňková pojištění,
- 3,2 % pojištění pro případ smrti,
- 2,9 % důchodové pojištění,
- 2,7 % pojištění svatební, prostředků na výživu dětí,
- 0,3 % kapitálové činnosti.

Předepsané pojistné v letech 2008 až 2009 klesalo, v následujícím roce se vývoj změnil a tempo růstu meziročně vzrostlo na 8,2 %. Na uvedeném výsledku se nejvíce podílelo právě životní pojištění s dynamikou růstu 19,2 %, což vykompenzovalo nulový růst neživotního pojištění. Předepsané pojistné dosáhlo 156 mld. Kč. Současně rostly i náklady na pojistná plnění, jejichž výše byla 82,7 mld. Kč. (ČAP, © 2010)

Zdroj: ČAP, © 2010

Obrázek 14 Vývoj předepsaného pojištění a hrubého domácího produktu

5.1 Nabídka životního pojištění

Následující text popisuje produkty pojišťoven, které mají na pojistném trhu největší podíl.

5.1.1 Životní pojištění České pojišťovny, a.s.

Česká pojišťovna se řadí mezi univerzální pojišťovny působící na trhu již 180 let a nabízí produkty životního i neživotního typu pro širokou řadu klientů. Jejím posláním je zabezpečit lepší budoucnost klientům a přinést jednoduchá, rychlá a profesionální řešení v oblasti pojištění a investic. V roce 2010 předepsané pojistné činilo 38,4 mld. Kč a počet uzavřených smluv necelých 9 mil. Agentura Standard & Poor's ohodnotila pojišťovnu ratingem A-, který se vyznačuje finanční stabilitou. (Česká pojišťovna, © 2011)

Životní pojištění **Diamant** nabízí moderní a flexibilní způsob zabezpečení dodatečných finančních prostředků v důchodovém věku. Zaopatřuje osoby v okamžiku úmrtí nebo dožití, závažného onemocnění či invalidity 3. stupně. Uzavřením smlouvy může být pojištěna celá rodina jednou platbou pojistného. Podíl spořicí a pojistné složky je nastaven podle požadavků klienta a prostředky jsou zhodnoceny dle investiční strategie ve fondech společnosti ČP Invest. (Česká pojišťovna, © 2011)

Životní pojištění **Patriot** je sjednáno vždy na 15 let a lze jej přizpůsobit vlastním potřebám. Úprava je možná v nastavení pojistné částky, pojistného, frekvenci a způsobu placení běž-

ného pojistného. Dodatečně existuje možnost sjednání či zrušení různých připojištění. Zhodnocení peněz je garantováno ve výši 2,45 % ročně. Aktuální výhodou je 10 %-ní sleva z celkového pojistného. (Česká pojišťovna, © 2011)

KOMBInované vkladové pojištění sdružuje přednosti pojištění a zhodnocení financí, které je zaručeno po celou dobu trvání smlouvy. Produkt zaručuje zhodnocení ve výši 2,5 % a vyplacení podílů na výnosech. Nabízí možnost pojistit a zabezpečit děti či vnoučata. Další výhodou je skutečnost, že finanční obnos lze vybrat i před určenou dobou. Klient může navýšit vklad či upravit jednotlivá pojištění dle vlastního uvážení. (Česká pojišťovna, © 2011)

Důchodové pojištění zabezpečuje dodatečné potřeby v seniorském věku. Pojišťovna zhodnotí spořicí částí o tzv. technickou úrokovou míru. V případě splnění pojistných podmínek je vyplácena doživotní dávka ve zvolených periodách nebo po stanovený počet let. V případě smrti je důchod připsán ve prospěch pozůstalých. (Česká pojišťovna, © 2011)

5.1.2 Nabídka Kooperativy pojišťovny, a.s.

Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group patří mezi druhou největší pojišťovnu na domácím pojistném trhu. Vznikla v roce 1991 a její podíl na celkovém predepsaném pojistném tvoří 22 %. Nabízí široký sortiment služeb a standardní druhy pojištění zaměřené na občany či zaměstnance. (Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group, © 2012)

Životní pojištění **PERSPEKTIVA** je univerzální a moderní produkt, který nabízí zhodnocení investovaných prostředků a pojistnou ochranu pro celou rodinu. Je charakteristické všestranností a může být využito jako dětské, rizikové, rodinné nebo investiční životní pojištění s cílem spoření na důchodový věk. Sjednáním jedné smlouvy lze pojistit až 5 osob. Výhodou je získání prémie na konci pojištění při průběhu bez škod a bonus k pojištění zdarma. Na začátku pojištění jsou klientům předloženy tři pojištění, z nichž jedno je zdarma. Nabídku tvoří pojištění pro případ smrti následkem úrazu, pojištění plné invalidity následkem úrazu s jednorázovým plněním nebo zproštěním od placení pojistného po dobu čtyř let. Prostředky mohou být investovány do garantovaného fondu a několika druhů podílových fondů. O konkrétním rozdělení rozhoduje klient. Naspořené prostředky lze v průběhu trvání smlouvy čerpat. Na konci pojištění si klient volí způsob plnění, a to jednorázovou výplatu částky, vyplacení po předem sjednanou dobu nebo doživotní důchod. (Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group, © 2012)

Dalším produktem je kapitálové životní pojištění **Harmonie**, které zabezpečuje finanční prostředky na důchodový věk, zajišťuje pojistnou ochranu a zaručuje zhodnocení vloženého finančního obnosu ve výši 2,4 %. Naspořené prostředky jsou vypláceny ve formě důchodu po dobu 5-ti, 10-ti nebo 20-ti let. Klientům je zároveň umožněno vložit či vybrat finanční obnos na mimořádném účtu. Předností je získání prémie za věrnost ve výši 5 % z pojistné částky na konci trvání pojistné smlouvy. V případě smrti následkem úrazu je vyplacen oprávněné osobě bonus. Pojišťovna nabízí následující programy:

- RENTA- produkt je vhodný pro osoby, které mají zájem pouze o spoření.
- RENTA + OCHRANA- nabídka určená pro jedince, kteří chtějí nejen spořit, ale i být kvalitně pojištěni.
- OCHRANA + RENTA- hlavním cílem je nadstandardní pojištění a poté spoření.

Zvolená varianta pojistného programu může být v průběhu pojištění změněna. Pojišťovna nabízí možnost sjednání široké škály připojištění. (Kooperativa pojišťovna, a.s., Vinna Insurance Group, © 2012)

5.1.3 Produkty Allianz pojišťovny, a.s.

Allianz pojišťovna je dceřinou společností Allianz New Europe Holding GmbH a součástí světového pojišťovacího koncernu Allianz SE. Na českém trhu působí od roku 1993 a zařadila se mezi tři největší české pojišťovny. Nabídku tvoří životní pojištění, pojištění majetku a odpovědnosti občanů, penzijní připojištění, havarijní a cestovní pojištění. (Allianz, © 2000-2012)

Allianz kapitálové pojištění poskytuje široké uplatnění pro individuální plány a přání klientů. Produkt garantuje zhodnocení peněžních prostředků společně s pojistnou ochranou. Pojištění je vhodné pro osoby, které nemají zájem aktivně rozhodovat o investování. Technická úroková míra představuje garantovaný výnos a v současnosti činí 2,4 %. Klient si může sjednat i nejrůznější atraktivní připojištění pro případ smrti, závažných onemocnění, plné invalidity či úrazové pojištění. (Allianz, © 2000-2012)

Investiční životní pojištění **Rytmus** nabízí rozsáhlou nabídku rizikového krytí pro dospělé osoby i děti. Novinkou je možnost sjednání připojištění pro ženy, které pojistí závažné onemocnění a operace, včetně porodních komplikací a zdravotního stavu nejen těhotných

žen, ale i narozeného potomka. Klient má možnost pojistit nejen sebe, ale i partnera či jiné blízké osoby. Pojištění umožňuje investovat do 11 fondů. (Allianz, © 2000-2012)

5.2 Srovnání životního pojištění

Nabídka životního pojištění je rozmanitá a stejně jako u finančních produktů by klienti měli pečlivě zvážit své možnosti a identifikovat účel, ke kterému by mělo být pojištění sjednáno. Jednotlivé produkty nelze srovnávat a klient by měl vždy zvolit variantu, která vyhovuje jeho individuálním potřebám.

Životní pojištění je porovnáno dle technické úrokové míry a kalkulovaných poplatků.

5.2.1 Technická úroková míra

Jednotlivé pojišťovny garantují zhodnocení spořicí úrokové míry o tzv. technickou úrokovou míru, přičemž její výše je omezena vyhláškou. V případě dobrých hospodářských výsledků mohou být výnosy i vyšší, nižší ovšem být nemůžou. (Česká pojišťovna, © 2011)

Zaručený výnos sledovaných produktů je značně podobný a pohybuje se mezi 2,4 % až 2,5 %.

5.2.2 Poplatky

Tabulka zobrazuje vybrané poplatky zkoumaných poskytovatelů životního pojištění. Na první pohled je zřejmá jejich rozdílnost. Česká pojišťovna neposkytuje žádnou ze služeb zdarma, na rozdíl od Kooperativy, která nezaplatňuje správu portfolia ani vydání potvrzení o zaplaceném pojistném. Stejně osvědčení za nulový poplatek vystaví i společnost Allianz, která neúčtuje poplatky ani za úpravu pojistné doby nebo částky. S výjimkou uvedených služeb však poskytuje ostatní úkony nejdraž. Se správou životního pojištění je spojena měsíční sazba, přičemž nejvyšší poplatek účtuje klientům právě pojišťovna Allianz. V komparaci ostatními sledovanými organizacemi je částka dvojnásobná. Téměř zanedbatelná měsíční výše se po několika rocích trvání smlouvy naakumuluje. Za mimořádné činnosti společnosti účtují jednorázové poplatky, přičemž nejvyšší poplatek je vyčíslen za zrušení smlouvy.

Poplatek	Životní pojištění		
	České pojišťovny	Kooperativy	Allianz
Měsíční poplatek			
Vedení účtu v Kč	35	30	60
Roční poplatek			
Správa portfolia v %	1,35	0	0,9-1,5
Jednorázové poplatky			
Zrušení smlouvy v Kč	320	500	min. 400
Úprava pojistné doby nebo pojistné částky v Kč	220	100	0
Vydání potvrzení o zaplaceném pojistném v Kč	50	0	0
Přesun podílových jednotek	1.přesun 0 Kč 2. a další přesun 50 Kč	1.-5. přesun 0 Kč 6.-10. přesun 100 Kč další přesun 3 % z částky	1. přesun 0 Kč 2. a další přesun 60 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

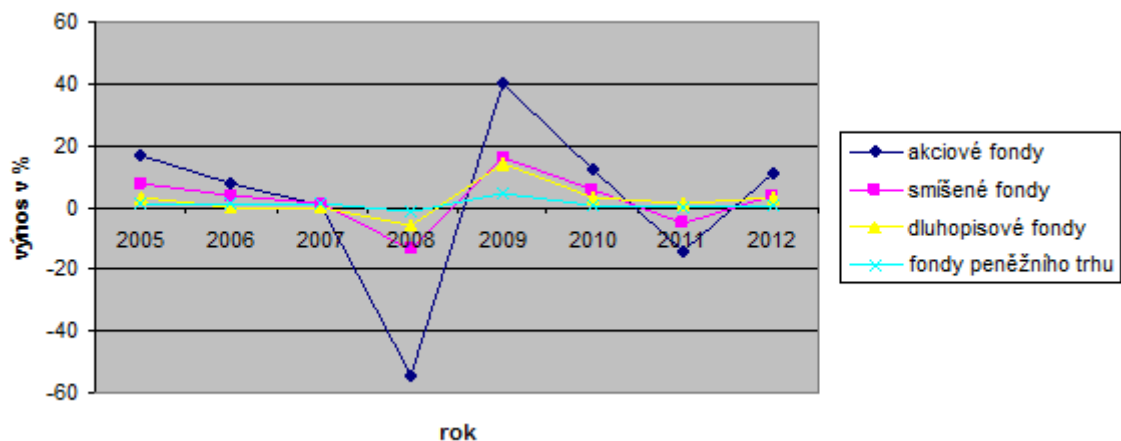
Tabulka 3 Vybrané poplatky životních pojištění

6 PODÍLOVÉ FONDY

Majetek českých investorů vložený do podílových fondů v roce 2011 klesl o 23,4 % na 224 mld. Kč. Vlivem nepříznivého vývoje akciového trhu většina tuzemských podílových fondů prodělala. Nejvýraznější ztráty zaznamenaly akciové a smíšené fondy.

V roce 2012 byla převážná většina domácích podílových fondů zisková. Nejvýnosnější byly především akciové fondy, které jsou v plusu o více než 10 %. Se zápornými výsledky uzavřelo rok 2011 jen nepatrné množství fondů. Nejvýnosnější byly fondy zaměřené na rozvíjející se trhy. Výkonnost dluhopisových fondů byla k 30.3.2012 necelé 4 % a peněžní fondy se nacházely pod úrovní 1 %. Nejvíce se vyplatilo investovat do korporátních dluhopisů a cenných papírů vedených v dánské a švédské koruně či britské libře. Částečnému obnovení důvěry investorů napomohla řada skutečností, mezi něž patří uklidnění situace okolo státních dluhů v Evropě či příznivé výsledky organizací. (ČTK, © 2012)

Historické a aktuální výnosy jednotlivých podílových fondů zachycuje obrázek 14. Nejvýraznější výkyvy v letech 2005 až 2012 zaznamenaly akciové fondy. V roce 2008 došlo ke krachu investiční banky Lehman Brothers, což lze považovat za příčinu propadu všech typů fondů. Rok 2009 byl pro podílové fondy příznivý, a to se projevilo v nárůstu hodnoty. Konkrétně v roce 2008 výnosy dosáhly záporných hodnot – 60 % a v následujícím období naopak výrazně vzrostly na 40 %.

Zdroj: ČTK, © 2012

Obrázek 15 Výnosy jednotlivých podílových fondů v letech 2005 – 2012 v %

6.1 Nabídka podílových fondů Investiční společnosti České spořitelny, a.s.

Zájemce o investování má možnost výběru z široké nabídky podílových fondů. Z důvodu omezeného rozsahu diplomové práce budou analyzovány produkty České spořitelny, a.s.

Investiční společnost České spořitelny, a.s. byla založena v prosinci 1991 a je součástí finančního celku České spořitelny, a.s. Cílem společnosti je poskytovat kvalitní služby zaměřené na investování do otevřených podílových fondů, spravovat majetek ve fondech, zaopatřit klienty doprovodnými technickými a poradenskými službami. Na základě smlouvy o obhospodařování spravuje majetek více než 350 tis. podílníků. (Investiční společnost České spořitelny, © 2012)

6.1.1 Akciové fondy

Česká spořitelna nabízí několik vzájemně se odlišujících fondů investujících do aktiv. Zájemce má možnost výběru mezi produktem **Sporotrend OPF** investujících do rozvíjejících se ekonomik, **Global Stock FF** vkládající prostředky do akciových fondů renomovaných investičních společností a **ISČS Top Stocks** orientující se na vyspělé trhy. Dalšími možnostmi jsou fondy zaměřené na konkrétní stát a patří mezi ně ESPA Stock Japan, Istanbul, Bric, America, Rusiia, Europe Emerginig, Global, Europe Aktive a Europe Property. (Investiční společnost České spořitelny, © 2012)

Omezený počet stran práce neumožňuje analyzovat jednotlivé akciové podílové fondy, proto pro srovnání byly zvoleny dva následující produkty.

Sporotrend OPF

Dle publikovaných dat České spořitelny, a.s. (© 2012) byl prozkoumán akciový podílový fond, který byl založen 31.3.1998. Produkt se řadí mezi akciové otevřené podílové fondy a jeho cílem je investování financí do veřejně obchodovaných likvidních akcií s minimální délkou 5 let. Prostředky jsou vloženy do důvěryhodných českých a zahraničních cenných papírů. Předpokladem zaměření je dynamičtější růst rozvíjejících se ekonomik. Manažer fondu zaujímá investiční strategii „stock picking“ a orientuje trhy střední a východní Evropy, včetně Ruska a Turecka. Přednostmi jsou nulové vstupní náklady, jednoduchost nákupu, zajištění investice proti měnovým rizikům, vysoká likvidita či skutečnost, že fyzická osoba v okamžiku, kdy cenný papír drží déle než 6 měsíců nemusí zdaňovat výnosy

z investice. Fond zařazen do 6. rizikového stupně, který je charakteristický vysokou kolísavostí hodnoty. Portfolio produktu je diverzifikované, což snižuje akciové riziko. Prostředky jsou z 98,72 % vloženy do zahraničních akcií, 0,75 % do depozit a zbývající část 0,53 % tvoří ostatní oblasti investování. K 29.2.2012 byla nejobjemnější část financí vložena do ruských cenných papírů, následovaly dokumenty České republiky, Maďarska, Turecka, Polska a Kazachstánu. Z hlediska odvětví portfolio tvořilo z 32,76 % ropa a plyn, z 28,1 % finanční služby, dále materiály, drahé kovy a ostatní.

Top Stocks

Údaje o podílovém fondu byly zjištěny z internetových stránek investiční společnosti České spořitelny (© 2012) a následující text obsahuje nejdůležitější charakteristiku. Podílový fond vznikl 28.8.2006 a je zaměřen na investice do jednotlivých akciových titulů z vyspělých trhů s opět dlouhodobým horizontem. Orientuje se především na trhy v USA, Kanadě a Evropě. Investiční strategií je opět „stock picking“, do fondu jsou aktivním určením nakupovány jednotlivé akcie pro dlouhodobé zhodnocení. Fond je zařazen do 6.-tého rizikového stupně kolísavosti hodnoty. Portfolio tvoří 25 investičních příležitostí s podobnou vahou, přičemž podíl investic nesoucí riziko akcií na portfoliu se pohybuje v rozmezí 66 % až 100 %. Produkt je charakteristický nízkým obratem aktiv a existencí měnového rizika. Výhody spočívají v zajištění proti měnovým rizikům, dostupnosti financí do jednoho týdne či nulovém zdanění za předpokladu splnění zákonných podmínek. K 29.2.2012 portfolio dle odvětví bylo složeno z akcií firem zaměřené na biotechnologii, léky, polovodiče, restaurace, maloobchodní oděvy, počítače a další.

6.1.2 Dluhopisové fondy

Nabídka dluhopisových fondů je rozmanitá a tvoří ji **Sporoinvest** orientující se na velmi krátkodobé investice, **Sporobond OPF** zaměřený na české státní dluhopisy a korporátní dluhopisy investičního stupně, **Trendbond** specializovaný na dluhopisy střední a východní Evropy s částečným měnovým zajištěním, **ČS korporátní dluhopisový OPF** investující do cenných papírů investičního a spekulativního stupně středo a východoevropských firem s měnovým zajištěním, **High Yield dluhopisový** spekulativního stupně s měnovým zajištěním, **ESPA Český fond peněžního typu**, **ESPA Český fond státních dluhopisů**, **ESPA Fiducia** investující do státních, bankovních a podnikových dluhopisů, **ESPA Bond Danubia** vkládající prostředky do dokumentů nových členských zemí EU.

Trendbond

Otevřený podílový fond vznikl 29.10.2001 a investuje do dluhopisů zemí Evropské unie, u nichž existuje předpoklad vyššího zhodnocení ve srovnání s českými státními dluhopisy. Produkt je optimální pro investory požadující vyšší výnos, je střednědobý a zároveň nabízí možnost aktivně využívat krátkodobých příležitostí na trhu. Zdrojem příjmu jsou úrokové výnosy z dluhových instrumentů. Měnové zajištění fondu je jen částečné a investor podstupuje úrokové a měnové riziko. Peněžní prostředky byly k 29.2.2012 investovány z 40,3 % do polských dluhopisů, následovaly cenné papíry České republiky, Turecka a Maďarska. Portfolio sledované z pohledu ratingu tvoří z 40,52 % dluhopisy ohodnocené A, poté Ba, AA a ostatní včetně hotovosti. (Investiční společnost České spořitelny, © 2012)

Sporobond

Sporobond byl založen 31.3.1998 a je vhodný pro konzervativní investory. Otevřený podílový fond se orientuje na české státní dluhopisy s fixním kupónem, firemní cenné papíry investičního stupně, pokladniční poukázky či bankovní depozita. Výnosy představují především úroky z dluhových produktů. Časový horizont investice je střednědobý a manažer fondu může snížit úrokové riziko prostřednictvím využití krátkodobých pobídek trhu. Instrument zajišťuje měnové riziko jeho hodnota téměř nekolísá.. Portfolio tvoří především české státní dluhopisy, z hlediska ratingu vkládá prostředky především do produktů ohodnocené Aa. (Investiční společnost České spořitelny, © 2012)

6.1.3 Smíšené fondy

Smíšené fondy se nachází na rozhraní mezi akciovými a dluhopisovými fondy. Prostředky klientů jsou vloženy do instrumentů peněžního trhu, akcií a dluhopisů. Jsou určeny pro osoby, které jsou ochotné vzdát se financí na dobu 3 až 5-ti let. Nabídku tvoří produkty **Osobní portfolio 4**, ve kterém jsou akcie zastoupeny z 0-30 %, **PLUS otevřený podílový fond** složený z akcií z 0-44 %, **fond řízených výnosů** s max. 25% akcií, **Konzervativní mix** představuje benchmarkový fond s 10 % podílem globálních akcií, **Vyvážený mix** se zastoupením 30 %, u **Dynamického mixu** se podíl zvýšil na 50 %, **Akciový mix** s typicky 75 %-ní účastí cenných papírů. **Smíšený fond životního cyklu 2020 a 2030** snižuje podíl akcií v čase, přičemž v uvedených letech se z něj stane plně konzervativní produkt. (Investiční společnost České spořitelny, © 2012)

Fond řízených výnosů

Založení fondu je datováno na 14.6.1999. Podílový fond si klade za cíl překonávat výnosy českých státních dluhopisů pomocí kombinace produktů peněžního trhu a maximálním podílem akcií 25 %. Je vhodný pro konzervativní investory požadující alespoň minimální zhodnocení prostředků. V situaci, kdy ceny akcií klesají, je snahou omezit počet na minimum, tak aby dluhopisová složka umožnila fondu dosáhnout kladné zhodnocení. Hodnota podílového listu je posouzena na nízké kolísavosti. Struktura portfolia podle zemí byla z 52,59 % tvořena produkty České republiky, dle ratingu z 52,44 % instrumenty s ohodnocení Aa a podle typu aktiv 72,93 % tvořily nástroje peněžního typu. (Investiční společnost České spořitelny, © 2012)

Vyvážený mix

Fond je orientován na investice do dluhopisů a akcií, které jsou zastoupeny z 15 – 45 %. Akciová složka je nastavena v neutrální situaci na 30 % a je zaměřena na nejdůležitější světové trhy. K 29.2.2012 necelých 15 % z portfolia tvořily americké cenné papíry, 7,73 % byly dokumenty z Evropy, dále z Asie, Japonska a ostatních rozvíjejících se trhů. Investiční horizont je střednědobý a klienti si volí ze 4 profilových fondů. (Investiční společnost České spořitelny, ©2 012)

6.2 Komparace podílových fondů

Tabulka zobrazuje základní parametry porovnávaných podílových fondů. Po prozkoumání hodnoty podílového listu, bylo zjištěno, že nejnižší hodnoty nabývá produkt Vyvážený mix a naopak nejvyšší Sporobond. Vývoj hodnot podílových listů detailněji popisuje obrázek č. 15. Analýzou vstupních poplatků byl vyhodnocen fond Top Stock jako nejnákladnější, jelikož jeho vstupní poplatek činí 3 % a správcovský výdaj 2,5 %. Vstupní poplatky s výjimkou akciových fondů jsou 1 %. Výdaj na správu je u jednotlivých fondů různý, přičemž nejnižší má Sporobond. Minimální investice jsou stanoveny ve stejné výši 100 Kč. Doporučený investiční horizont akciových fondů je minimálně 5 let, v ostatních případech 3 roky. Za nejrizikovější produkty lze považovat právě fondy investující do akcií, které k datu 12.4. 2012 byly nejméně výkonné. Spopotrend zaznamenal propad -39,05 %. Jediným produktem, jehož roční výkonnost byla kladná, byl Sporobond. Celková nákladovost fondu je vyjádřena ukazatelem TER. Fond Top Stock byl nejvíce zatížen náklady a naopak

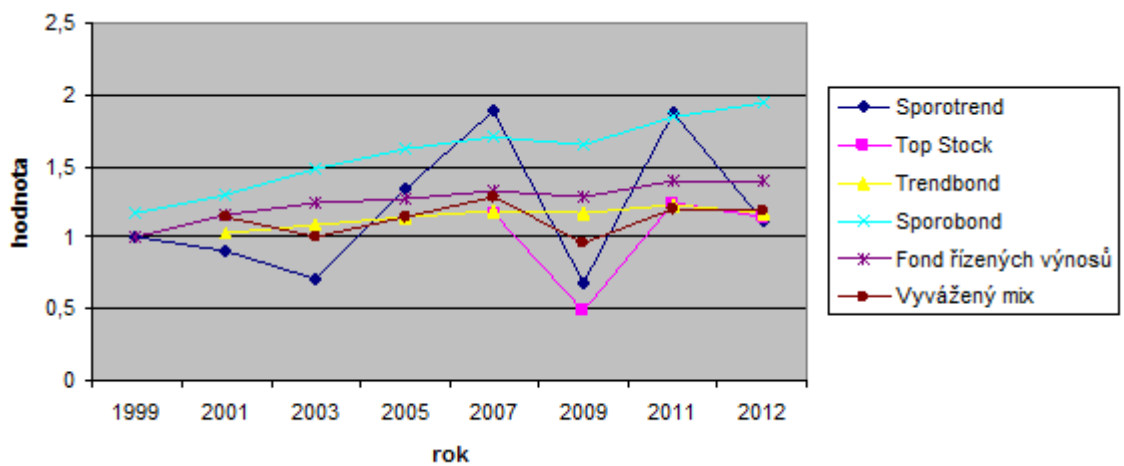
nejméně Sporobond. Veličina PTR udává obrátkovost aktiv, tzn. s jakou frekvencí a v jakém rozsahu je portfolio produktu měněno. Nejnižší obrátkovost lze konstatovat u fondu Top Stock.

	Sporotrend	Top Stock	Trendbond	Sporobond	Fond řízených výnosů	Vyvážený mix
Hodnota podílového listu	1.228	1.93	1.2133	1.9429	1.396	1.196
Vstupní poplatek (%)	2	3	1	1	1	1
Správcovský poplatek (%)	2	2,5	1,5	0,9	1,3	1,3
Minimální investice	100	100	100	100	100	100
Doporučený investiční horizont v letech	5 a déle	5 a déle	3 a déle	3 a déle	3 a déle	3 a déle
Rizikovost produktu	4	4	3	2	2	3
Roční výkonnost (%)	-39,05	-10,88	-5,03	2,78	-1,8	-4,59
TER	2,42	2,76	1,74	1,1	1,56	1,37
PTR	78,54	10,29	51,57	92,12	102,49	61,09

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů Investiční společnosti České spořitelny, © 2012

Tabulka 4 Vlastnosti vybraných otevřených podílových fondů

Obrázek zaznamenává vývoj hodnot podílových fondů od roku 1999 do současnosti a je z něj zřejmá skutečnost, že hodnota podílového listu Sporobond je výrazněji vyšší ve srovnání s ostatními, výjimkou je rok 2007 a produkt Sporotrend, který hranici překonal a lze u něj konstatovat výrazné rozdíly v jednotlivých letech. Oba produkty patří mezi akciové fondy. Ostatní fondy zaznamenaly téměř konstantní vývoj nad 1 %- ní hranicí. Ve sledovaném období byla roce 2009 zaznamenána nejnižší hodnota ve výši 500 u fondu Top Stock.

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů Investiční společnosti České spořitelny,

© 2012

Obrázek 16 Vývoj hodnot vybraných podílových listů v letech 1999 – 2012

7 MODELOVÝ PŘÍKLAD KOMBINACE PRODUKTŮ PRO ZABEZPEČENÍ SE NA DŮCHODOVÝ VĚK

Následující část bude věnována simulaci případů naspoření dostatečného finančního obnosu pro zabezpečení potřeb ve stáří. Příklady jsou zaměřeny na různé pohlaví a věk života občanů České republiky. Mezi zkoumané možnosti patří starobní důchod, penzijní připojištění a životní pojištění. Osoby jsou si vědomi skutečnosti, že pokud by se v otázkách zabezpečení finančních prostředků na důchodový věk spoléhali pouze na stát, jejich příjem by byl nedostačující. Bude uveden i výpočet důchodové dávky po reformě, od které se očekává zlepšení stávající situace důchodového systému. Investice do podílových fondů jsou spojeny s výrazně vyšším rizikem a nelze předem určit vývoj jejich kurzů, proto příklady nebudou uvažovat možnost zajištění příjmu prostřednictvím tohoto nástroje.

7.1 Zabezpečení finančních prostředků na důchodový věk se začátkem spoření ve 30 letech

Ukázka vychází z předpokladu, kdy občan České republiky ve věku 30-ti let má zájem o zajištění svých potřeb ve stáří. Osobou je bezdětná žena, na sociální pojištění začala přispívat ve 20-ti letech a výše její hrubé měsíční mzdy činí 20 000 Kč. Pro srovnání bude uveden i výpočet pro muže.

7.1.1 Výpočet starobního důchodu

1. Zjištění důchodového věku

Při současném nastavení důchodového systému je pro nárok na důchod potřebný věk 67 let a 8 měsíců. Důchodový věk byl stanoven následovně:

rok narození osoby: 1981,

rozdíl mezi rokem narození a rokem 1977: 4 roky,

k věku 67 let je přičten dvojnásobek rozdílu: 67 let + 8 měsíců.

2. Stanovení potřebné doby pojištění

V roce 2012 je potřebná doba pojištění minimálně 35 let.

Doba placení pojištění: 47 let a 8 měsíců.

Na základě předchozích skutečností lze konstatovat, že podmínky pro přiznání důchodu byly splněny.

3. Výpočet základní a procentní výměry

Výše základní výměry v roce 2012 je stanovena na 2 170 Kč.

Procentní výměra důchodu vychází z osobního vyměřovacího důchodu, který se patřičně upravuje.

Dle tabulky 2 pro redukci osobního vyměřovacího základu byl přiřazen zápočet ve výši 28 % z osobního vyměřovacího základu, tzn. 20 000 Kč x 0,28 = 5 600 Kč. Procentní výměra odpovídá 1,5 % výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění.

Důchod tedy spočítáme následujícím způsobem:

$$2\,170\text{ Kč} + 1,5\% \times 47\text{ let} \times 5\,600 = 6\,118\text{ Kč}$$

Osobní vyměřovací základ	20 000 Kč
Počet odpracovaných let	47 let a 8 měsíců
Základní výměra	2 170 Kč
Procentní výměra	3 948 Kč
Výše důchodu	6 118 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 5 Výpočet důchodu dle zadaných parametrů

Výše důchodu pro muže i ženu je stejná a činí 6 118 Kč. Pro zjištění bylo potřeba stanovit důchodový věk tak, že k věku 67 let byl přičten dvojnásobek rozdílu mezi rokem 1977 a rokem narození. Potřebný věk činí 67 let a 8 měsíců. Následujícím krokem bylo stanovení potřebné doby pojištění. Osoba začala odvádět sociální pojištění ve věku 20 let a zbývající počet let do důchodu je 37 let a 8 měsíců, pojistné tedy bude placeno 47 let a 8 měsíců. Zákonem stanovené podmínky nároku byly splněny a osoba má nárok na přiznání důchodové dávky, která je složena ze základní a procentní výměry. Základní výměra pro rok 2012 je pevně stanovena na výši 2 170 Kč. V souvislosti s nedostatkem financí na výplatu důchodů v budoucnosti nelze předpokládat výrazné navýšení částky. Procentní výměra byla zjištěna úpravou osobního vyměřovacího základu ve výši 5 600 Kč. Sečtením základní

výměry a součinu procentní výměry, koeficientu 1,5 % a počtu let placeného pojištění byl vypočítán předpokládaný důchod ve výši 6 118 Kč. Výše hrubé mzdy činí 20 000 Kč, čistá mzda je 15 850 Kč. Příjem muže a ženy v důchodovém věku se výrazně sníží o 9 732 Kč. Občané jsou si vědomi výrazného poklesu financí v důchodovém věku, proto se rozhodli zajistit dodatečný zdroj příjmů prostřednictvím penzijního připojištění či životního pojištění.

7.1.2 Výpočet penzijního připojištění

Po výpočtu starobního důchodu byla zjištěna nedostačující výše prostředků pro zabezpečení potřeb v důchodovém věku. V modelovém příkladu byl vybrán penzijní fond Allianz, a.s., který v roce 2011 klientům připisoval nejvyšší zhodnocení a jeho kapitálová průměrnost je nejoptimálnější z výše zkoumaných penzijních fondů. Výhodou je garance nezáporného výsledku.

Penzijní fond umožňuje spoření již od 100 Kč za měsíc. Minimální částka by však účastníkovi nepřinesla dostatečný zdroj příjmů ve stáří a od roku 2013 by klienti ztratili i nárok na státní příspěvek. Příklad předpokládá měsíční příspěvek ve výši 1 500 Kč, což odpovídá částce 18 000 Kč za rok a lze ji v plné výši zahrnout do daňově uznatelných nákladů.

O výplatu lze požádat po dosažení 60-ti let a minimální době placení 5 let, cílem příkladu je zajistit dostatečné prostředky v důchodovém věku, a proto byla doba placení zvolena do 67 let života klienta.

Zvolená forma starobní penze je doživotní. Žena i muž jsou svobodní, bezdětní a v případě jejich úmrtí nevznikne nárok na výplatu oprávněným osobám ani dědicům.

Základní údaje

Předpokládaný rok založení: 2013

Doba spoření: 37 let

Měsíční příspěvek: 1 500 Kč

Průměrné roční zhodnocení: 3 %

Příspěvek od státu od roku 2013: 230 Kč/měsíc

Valorizace: ano

Forma starobní penze: doživotní

Výpočet

Po zadání předpokladů penzijního připojištění byla zjištěna výše měsíční doživotní starobní penze pro ženu ve výši 9 888 Kč a pro muže 11 810 Kč. Následující tabulka zobrazuje jednorázové vyrovnání, které e vypočítáno na 1 404 870 Kč.

Příspěvek účastníka	666 000 Kč
Státní příspěvek	102 120 Kč
Výnosy z příspěvků	552 095 Kč
Výnos ze státního příspěvku	84 655 Kč
Jednorázové vyrovnání	1 404 870 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 6 Jednorázové vyrovnání

Odpočitatelná částka ze základu daně se zohlednění 15%- ní daně je vypočítána následovně:

$$12\,000 \text{ Kč} \times 37 \text{ let} \times 15 \% = 66\,600 \text{ Kč.}$$

Shrnutí

Pro zajištění příjmu v důchodovém věku byl zvolen penzijní fond Allianz, a.s., který klientům od roku 2003 připisoval průměrné zhodnocení ve výši 3 %. Doba spoření byla stanovena na 37 let, začátek spoření byl předpokládán ve věku 30-ti let s předpokladem uzavření smlouvy v roce 2013 a ukončením v 67 letech. Měsíční příspěvek by činil 1 500 Kč, po odečtení částky z čisté mzdy by účastníkům zbývala dostatečná rezerva k úhradě dalších nákladů na život. Doživotní penze pro muže i ženu je odlišná. Měsíční příjem ženy by po ukončení spoření činil 9 888 Kč, muži by byla přiznána částka o 1 922 Kč vyšší. Výše jednorázového vyrovnání pro obě pohlaví by činila 1 404 870 Kč a obsahuje příspěvky účastníka ve výši 666 000 Kč a výnosy 552 095 Kč. Výhodou penzijního připojištění je možnost získání státního příspěvku, který bude od roku 2013 zvýšen na částku 230 Kč za měsíc a celková výše příspěvku za dobu spoření by činila 102 120 Kč.

Významnou výhodou penzijního fondu jsou nulové poplatky. Jediným kalkulovaným nákladem by byla částka 800 Kč, v případě ukončení smlouvy a výplaty odbytného. Úspora ze snížení daňového základu by činila 66 600 Kč.

7.1.3 Výpočet životního připojištění

Pro výpočet byl zvolen produkt Harmonie a pojistný program RENTA nabízený pojišťovnou Kooperativa, která garantuje minimální zhodnocení ve výši 2,4 %. Od roku 2006 je klientům připsáno zhodnocení více než 4 %. Výhodou je možnost získání 5 %-ní věrnostní prémie na konci pojištění. Podrobnější informace o produktu jsou uvedeny v předchozí části práce.

Základní údaje

Doba spoření: 37 let

Měsíční příspěvek: 1 500 Kč

Zhodnocení: pesimistická varianta- 2,4 %,

optimistická varianta- 4 %.

Výpočet

a) Pesimistická varianta předpokládající minimální zhodnocení ve výši 2,4 %

Následující tabulka zobrazuje složení naspořené částky, kdy účastník ukládá na účet životního pojištění částku 1 500 Kč, což odpovídá celkovému vkladu 666 000 Kč. Výnos z úroku představuje částku 319 180,37 Kč a celková naspořená suma by činila 985 180,37 Kč. Podrobnější vývoj příspěvků klientů a jejich zhodnocení obsahuje příloha III.

Příspěvky účastníků	666 000,00
Výnos z úroků	319 180,37
Naspořená částka	985 180,37

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 7 Složení naspořené částky se zhodnocení 2,4 % v Kč

b) Optimistická varianta se zhodnocením 4 %

Tabulka č. 7 znázorňuje naspořenou částku se zhodnocením 4 %, kdy se celkový vklad klienta nezměnil od předcházejícího modelu, výnosy z úroků dosahují 855 966,18 Kč a naspořená částka se tak rovná 1 521 966,18 Kč.

Příspěvky účastníků	666 000,00
Výnos z úroků	855 966,18
Naspořená částka	1 521 966,18

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 8 Položky naspořené částky se zhodnocením 4 % v Kč

Věrnostní prémie

Na konci pojištění je klientům připsána věrnostní prémie 5 % z pojistné částky.

Z částky, která byla zhodnocena 2,4 %, činí 49 259 Kč a z hodnoty s výnosem 4 % 76 098 Kč.

Přehled poplatků

S pojištěním je spojen měsíční poplatek za vedení účtu ve výši 30 Kč, což po 37 letech trvání smlouvy odpovídá částce 13 320 Kč.

Příjem klientů na konci pojistné doby

	Pesimistická varianta	Optimistická varianta
Naspořená částka	985 180,37	1 521 966,18
Věrnostní prémie	49 259,00	76 098,00
Poplatky	13 320,00	13 320,00
Celkem	1 047 759,37	1 611 384,18

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 9 Výše pojistného plnění v Kč

Shrnutí

V modelovém příkladu bylo vybráno kapitálové životní pojištění společnosti Kooperativa, které je určeno pro osoby mající zájem o spoření financí na důchod. Žena je bezdětná a nemá zájem o pojištění, proto byla zvolena varianta Harmonie. Smlouva o životním pojištění je uzavřena na 37 let, tedy do doby dovršení důchodového věku a vkládaná částka činí 1 500 Kč. Kooperativa garantuje zhodnocení ve výši 2,4 %, od roku 2006 zhodnocuje prostředky úrokem více než 4 %. Příklad je vypočítán pro obě varianty. Pro muže i ženu je naspořená částka totožná. Konečná výše vkladu na konci období činí 666 000 Kč. V případě nepříznivého vývoje je vložená částka zhodnocena 2,4 % a naspořená částka činí 985 181 Kč. Konečná částka v optimistické variantě byla vypočítána nižší o 563 625 Kč více. Výhodou je získání věrnostní prémie, která je minimálně 49 259 Kč. Klient za vedení účtu zaplatí 13 320 Kč. Na konci pojistné doby by účastníkovi byla vyplacena částka 1 047 759,37 Kč v případě zhodnocení vložených prostředků 2,4 %. V období příznivého vývoje pojistného trhu by částka činila 1 611 384,18 Kč. Daňové zvýhodnění je shodné s penzijním připojištěním. Úspora ze snížení daňového základu ve výši 66 600 Kč by byla stejná i v případě, že by účastník spořil více než 1 000 Kč.

7.2 Zabezpečení finančních prostředků na důchodový věk se začátkem spoření ve 40 letech

Další modelový příklad je založen na předpokladu, kdy žena a muž ve věku 40-ti let vychovávají 1 dítě, mají zájem o naspoření dostatečného finančního obnosu k zajištění svých potřeb v důchodovém věku a zabezpečení rodiny v případě smrti. Výše jejich hrubé mzdy činí 30 000 Kč.

7.2.1 Výpočet starobního důchodu

1. Zjištění důchodového věku

Důchodový věk při dnešním nastavení důchodového systému je dle tabulky uvedené v příloze I u muže i ženy 66 let.

2. Potřebná doba pojištění

V roce 2012 je potřebná doba pojištění minimálně 35 let.

Doba placení pojištění: 46 let.

Dle uvedených skutečností lze konstatovat, že podmínky pro přiznání důchodu byly dodrženy.

3. Výpočet základní a procentní výměry

Základní výměra v roce 2012 je určena na 2 170 Kč. Procentní výměra důchodu je zjištěna z upraveného osobního vyměřovacího důchodu. Dle tabulky redukce osobního vyměřovacího základu je výpočet následující:

$$(30\,000 - 29\,158) \times 0,16 + (30\,000 - 841) \times 0,28 = 134,72 + 8\,164,53 = 8\,299 \text{ Kč}$$

Důchod tedy spočítáme:

$$2\,170 \text{ Kč} + 1,5 \% \times 46 \text{ let} \times 8\,299 \text{ Kč} = 7\,896 \text{ Kč}$$

Osobní vyměřovací základ	30 000 Kč
Počet odpracovaných let	46 let
Základní výměra	2 170 Kč
Procentní výměra	5 726 Kč
Výše důchodu	7 896 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 10 Výpočet důchodu dle zvolených podmínek

Shrnutí

Důchodová dávka pro muže i ženu je stejná a dosahuje výše 7 896 Kč. U ženy by byl zohledněn počet vychovaných dětí pouze v případě, kdy by počet potomků přesahoval 5. Důchodový věk byl stanoven na 66 let a odpovídající doba pojištění 46 let. Podmínky nároku na důchod byly splněny i v druhém příkladě. Výše základní výměry je v roce 2012 2 170 Kč. Procentní výměra byla zjištěna úpravou osobního vyměřovacího základu ve výši 8 299 Kč. Důchodová dávka by tak činila 7 896 Kč. V porovnání s čistou mzdou, která je 22 740 Kč, je na první pohled zřejmé, že v případě kdy by se pár spoléhal pouze na stát jejich příjem by se výrazně snížil.

7.2.2 Výpočet penzijního připojištění

Na základě předchozího výpočtu bylo zjištěno, že pokud by osoby měly zájem o zajištění příjmu odpovídajícího čisté mzdě, musely by měsíčně získávat částku 22 104 Kč. Pro rodinu s jedním dítětem byl vybrán penzijní fond ING, jehož průměrné zhodnocení za předcházejících 10 let činilo 3,2 %. Zhodnocení fondu v jednotlivých letech nebylo konstantní, v letech 2008–2009 dokonce nulové. Naopak na základě výše uvedeného srovnání v letech 2001 a 2005 zaznamenal nejvyšší zhodnocení v porovnání s ostatními fondy.

Penzijní fond zaručuje nezáporný výnos a v případě potřeby je klientům umožněn výběr až poloviny finančního obnosu po 15 letech. Muž i žena se rozhodli vkládat na účet penzijního připojištění částku 5 000 Kč a spořit až do důchodového věku. Osoby vychovávají 1 dítě a mají zájem o jeho zabezpečení v případě jejich smrti.

Základní údaje

Doba spoření: 26 let

Měsíční příspěvek: 5 000 Kč

Průměrné roční zhodnocení: 3 %

Příspěvek od státu od roku 2013: 230 Kč

Valorizace: ano

Forma starobní penze: doživotní penze pro účastníka a pozůstalostní penze pro oprávněnou osobu

Výpočet

Doživotní penze pro ženu a oprávněnou osobu by činila 9 403 Kč. V porovnání s pouze doživotní penzí je výše nižší o 2 739 Kč. Muži by byla ve stáří vyplácena částka vyšší, a to 9 877 Kč.

Příspěvek účastníka	1 560 000 Kč
Státní příspěvek	71 760 Kč
Zisk z příspěvků	790 772 Kč
Výnos ze státního příspěvku	37 011 Kč
Celkem	2 459 543 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 11 Stav individuálního účtu klienta

Odpočitatelná částka ze základu daně je zjištěna následovně:

$$12\,000 \text{ Kč} \times 26 \text{ let} \times 15 \% = 46\,800 \text{ Kč}$$

Shrnutí

Model je založen na předpokladu zajištění příjmu v důchodovém věku pomocí penzijního připojištění pojišťovny ING, jehož průměrné výnosy v posledním desetiletí činily 3 %. Produkt garantuje nezáporný výsledek zhodnocení, může však dosáhnout i nuly. Výplata pojistní částky má být uskutečněna v důchodu, proto byla zvolena doba pojištění na 26 let s měsíční úložkou 5 000 Kč. V případě, že by klienti měsíčně přispívali 1 500 Kč, nedosáhli by na požadované dorovnání jejich současného příjmu. Pokud by měl být splněn předpoklad zajištění příjmu v částce odpovídající čisté mzdě, museli by měsíčně ukládat 8 000 Kč. Uvedená výše je však pro osoby nepřijatelná. Osoby mají zájem o zajištění rodiny v případě úmrtí, a tak byla vybrána varianta doživotní penze pro účastníka a oprávněnou osobu. Ženě by byla přiznána částka 9 403 Kč a muži 9 877 Kč. Složení individuálního účtu je pro oba účastníky stejná. Částku 2 459 543 Kč tvoří příspěvky účastníka ve výši 1 560 000 Kč, státní příspěvek a výnosy z nich. ING klientům zpoplatňuje poskytnutí odbytného a převedení zůstatků částkou 800 Kč.

7.2.3 Výpočet životního připojištění

Pro spoření na důchodový věk byl vybrán produkt KOMBInované vkladové pojištění z nabídky České pojišťovny. Produkt umožňuje kombinovat různá rizika. Při investici je zaručeno zhodnocení 2,5 %. Klienti mají zájem o spoření a pojištění pro případ smrti a zajištění blízkých osob.

Základní údaje

Doba spoření: 26 let

Měsíční příspěvek: 5 000 Kč

Výpočet**a) Pesimistická varianta předpokládající minimální zhodnocení ve výši 2,5 %**

Tabulka vyobrazuje jednotlivé položky naspořené částky, kdy účastník vkládá na životní pojištění částku 5 000 Kč. Na konci pojistné doby celkový vklad činí 1 560 000 Kč. Výtěžek z úroku představuje po 26 letech 629 961,99 Kč a celková naspořená částka je 2 189 961,99 Kč.

Příspěvky účastníka	1 560 000,00
Zhodnocení	629 961,99
Celkem naspořeno	2 189 961,99

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 12 Složení naspořené částky se zhodnocením 2,5 % v Kč

b) Optimistická varianta se zhodnocením 4 %

Tabulka č. 13 znázorňuje naspořenou částku se zhodnocením 4 %, kdy se celková vklad klienta nezměnil od předcházejícího příkladu.

Příspěvky účastníka	1 560 000,00
Výnos z úroků	1 156 309,95
Naspořená částka	2 716 309,95

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 13 Položky naspořené částky se zhodnocením 4 % v Kč

Přehled poplatků

S životním pojištěním jsou spojeny následující poplatky:

- Poplatek za vedení účtu: 35 Kč/měsíc
- Inkasní poplatek: 5 Kč/měsíc
- Jednorázový poplatek z pojistné částky pro případ smrti: 0,1 %

Za dobu trvání smlouvy o životním pojištění celkové poplatky jsou kalkulovány na výši 12 831 Kč.

Příjem klientů na konci pojistné doby

	Pesimistická varianta	Optimistická varianta
Naspořená částka	2 189 961,99	2 716 309,95
Poplatky	12 831,00	12 831,00
Celkem	2 177 130,99	2 703 478,95

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 14 Výše pojistného plnění v Kč

Shrnutí

Pro zjištění naspořené částky na důchodový věk bylo zvoleno KOMBInované životní pojištění pojišťovny České pojišťovny, které garantuje zhodnocení prostředků ve výši 2,5 %. Klienti budou ukládat po dobu 26 let částku 5 000 Kč. V souvislosti s uzavřením smlouvy vznikne účastníkovi povinnost platit poplatky, jejich konečná výše činí 12 831 Kč. Na konci pojistné doby pojišťovna garantuje vyplacení částky 2 177 130,99 Kč. V podmínkách příznivého vývoje a zhodnocení prostředků 4 % bude částka vyšší o 526 347 Kč.

7.3 Výpočet důchodu po důchodové reformě

Cílem následujících příkladů je zjistit výši důchodu po důchodové reformě.

7.3.1 Výpočet důchodu po důchodové reformě pro osoby ve 30 letech

Základní údaje

Rok narození: 1981,

pohlaví: žena,

počet dětí: 0,

hrubá mzda: 20 000 Kč,

výnos: 4 – 7%.

Výpočet

Výpočet byl proveden prostřednictvím důchodové kalkulačky, která je zveřejněná na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (© 2012).

a) Pesimistická varianta předpokládající výnos 4,5 %

Důchod při účasti pouze v I. pilíři

Státní důchod-28 % 11 653 Kč

Fondová složka 0 Kč

Celkový důchod 11 653 Kč

Důchod při účasti i ve II. pilíři

Státní důchod- 25 % 10 316 Kč

Fondová složka- 3 % 1 348 Kč

Fondová složka- 2 % 899 Kč

Celkový důchod 12 563 Kč

b) Optimistická verze s výnosem 6,5 %

Důchod při účasti pouze v I. pilíři

Shodný s předchozí verzí.

Důchod při účasti i ve II. pilíři

Státní důchod- 25 % 10 316 Kč

Fondová složka- 3 % 1 983 Kč

Fondová složka- 2 % 1 322 Kč

Celkový důchod 13 621 Kč

Předpokládaný měsíční důchod je diskontovaný na současné ceny a umožňuje tak srovnání s hrubou mzdou. Z výpočtu je zřejmá skutečnost, že důchod při účasti pouze v I. pilíři je nižší s porovnáním s důchodem při účasti i ve II. pilíři. V modelovém příkladu byl zvolen vyvážený fondy nabízející výnos 4–7 %. Fond investuje prostředky účastníků do rizikovějších dokumentů kolektivního investování. Důchodová dávka po reformě by měla činit 11 653 Kč a při rozhodnutí pro další pilíř se navýší. Při předpokladu nižšího výnosu ve výši

4,5 % celkový důchod vzrostl o 910 Kč a je složen státního důchodu a fondových složek. Se zhodnocení, 6,5 % by důchod činil 13 621 Kč.

7.3.2 Výše důchodu po důchodové reformě pro osoby ve 40 letech

Základní údaje

Rok narození: 1971,

pohlaví: žena,

počet dětí: 1,

hrubá mzda: 30 000 Kč,

výnos: 3 – 4%.

Výpočet

Pro výpočet byla opět použita kalkulačka Ministerstva práce a sociálních věcí (© 2012).

<u>Důchod při účasti pouze v I. pilíři</u>		<u>Důchod při účasti i ve II. pilíři</u>	
Státní důchod-28 %	13 053 Kč	Státní důchod- 25 %	11 923 Kč
Fondová složka	0 Kč	Fondová složka- 3 %	1 130 Kč
Celkový důchod	13 053 Kč	<u>Fondová složka- 2 %</u>	<u>754 Kč</u>
		Celkový důchod	13 807 Kč

Další modelový příklad je zaměřen na ženu ve věku 40 let s jedním narozeným dítětem a vyšší hrubé mzdy 30 000 Kč. Konzervativní fond investuje prostředky do bezpečnějších akcií a dluhopisů v porovnání s předchozím příkladem. Při účasti ve II pilíři bude důchodová dávka činit o 754 Kč více.

7.4 Zhodnocení produktů vhodných pro zajištění příjmů v důchodovém věku

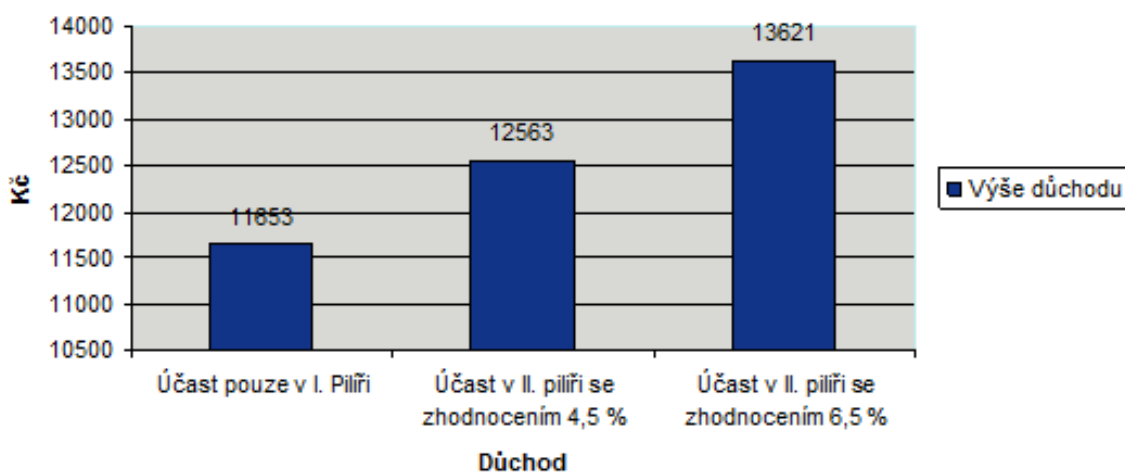
Modelové příklady byly sestaveny pro osoby ve 30-ti a 40-ti letech, které mají zájem o zabezpečení svých potřeb v důchodovém věku. Základní variantou je starobní důchod, jehož výše však není dostatečná. Za účelem zajištění dalších příjmů byly vybrány produkty penzijního připojištění a životního pojištění.

První modelový příklad podává přehled o možnostech spoření na důchod, přičemž vypočítává jednotlivé plnění pro muže i ženu ve věku 30-ti let. Výše jejich hrubého měsíčního výdělku činí 20 000 Kč. Další vzorový příklad ukazuje možnosti osob ve věku 40-ti let, kteří vychovávají 1 dítě a jejich hrubá mzda je 30 000 Kč.

Starobní důchod

Důchodový věk pro osoby ve 30-ti letech byl určen v 67 letech a 8 měsících. Dávka by činila **6 118 Kč**. Ve srovnání s čistým výdělkem je důchod nižší o necelých 10 000 Kč. Občané ve 40-ti letech budou mít možnost odejít do důchodu v 66-ti letech a důchod bude **7 896 Kč**.

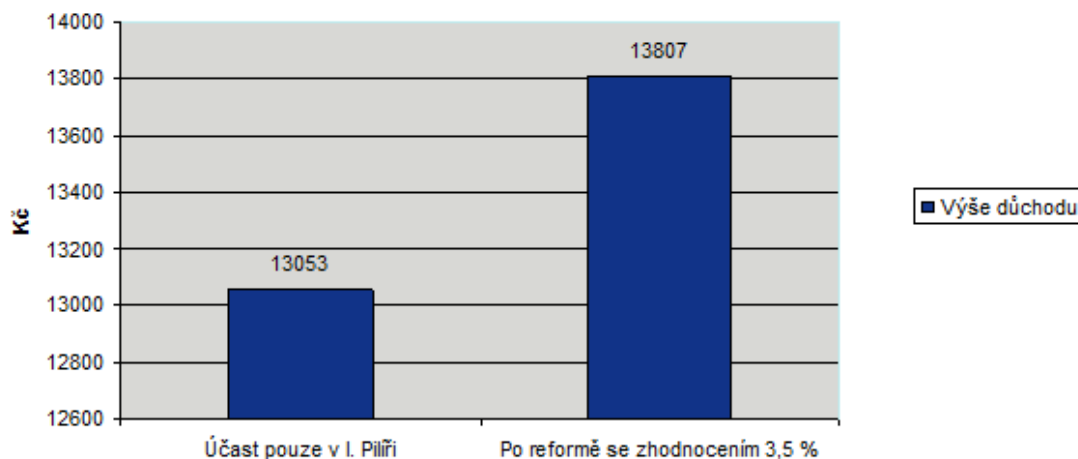
Důchodová reforma předpokládá zavedení 4 fondů, které se vzájemně liší výnosem a rizikem. V prvním modelu byl zvolen vyvážený fond se zhodnocením 4–7 %, který je spojen s vyšším výnosem, ale i rizikem. Občané se rozhodli zúčastnit II. pilíře a jejich příjem v případě zhodnocení 4,5 % by odpovídal částce 12 563 Kč. V podmínkách příznivého vývoje ekonomiky by výnos mohl činit 6,5 % a důchod by byl roven 13 621 Kč. V případě, že by se osoby rozhodli nezúčastnit se II. Pilíře, jejich měsíční příjem by byl nižší minimálně o 910 Kč. Důchod předpokládá postupné navyšování příjmů.

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 17 Výše důchodu před a po reformě v Kč pro osoby ve 30-ti letech

V druhém případě byl zvolen konzervativní fond s nižším rizikem i výnosem ve výši 3,5 % a předpokládaným důchodem v částce 13 807 Kč. V komparaci s případem, kdy by se osoba rozhodla účastnit pouze I. pilíře, je důchod vyšší o 754 Kč.

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 18 Výše důchodu před a po reformě v Kč pro osoby ve 40-ti letech

Zavedení důchodové reformy by mělo přinést občanům výhody, plynoucí z možností získávat v důchodu vyšší měsíční příjmy.

Penzijní připojištění

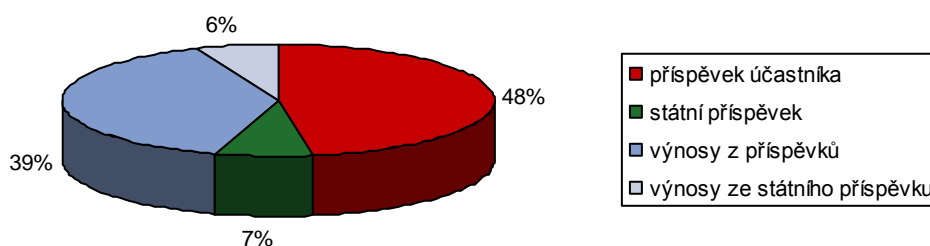
Občané České republiky po výpočtu zjistili skutečnost, že v případě že by se spoléhali pouze na stát, výše důchodu by nebyla dostačující. Je velmi obtížné odhadnout budoucnost vývoje poskytovaných dávek státem, proto se osoby rozhodly aktivně se podílet na zabezpečení svých potřeb v poproduktivním věku a začít spořit.

První zkoumanou možností je penzijní připojištění Allianz, jehož významnou předností je téměř konstantní vývoj průměrného ročního zhodnocení ve výši 3 %. Výše měsíčního příspěvku odpovídá částce 1 500 Kč a doba spoření byla určena na 37 let.

Doživotní starobní penze pro muže i ženu je odlišná. Zatímco **ženě** bude vyplácena částka **9 888 Kč**, muž bude pobírat **11 810 Kč**. Následující výpočet zobrazuje výši měsíčního příjmu muže i ženy v případě, že by jim ke starobnímu důchodu byla vyplácena dávka z penzijního připojištění. Částka by mohla být již dostačující pro zajištění klidného a spokojeného stáří. Muž by měsíčně mohl získat částku vyšší o 1 842 Kč. Rozdíl je způsoben skutečností, že ženy se průměrně dožívají vyššího věku.

	Muž	Žena
Starobní důchod	6 118 Kč	6 118 Kč
Starobní penze	<u>9 888 Kč</u>	<u>11 810 Kč</u>
Celkem	16 076 Kč	17 918 Kč

Jednorázové plnění bylo vypočítáno na 1 404 870 Kč a státní příspěvek činí 68 400 Kč. Graf zaznamenává procentní vyjádření jednotlivých složek vyrovnání a je z něj zřejmá skutečnost, že příspěvky účastníka jsou pouze o 9 % vyšší v porovnání s výnosy z příspěvků. Ostatní složky tvoří státní příspěvek a příjmy z něj. Stát podporuje penzijní připojištění měsíční částkou ve výši 230 Kč.

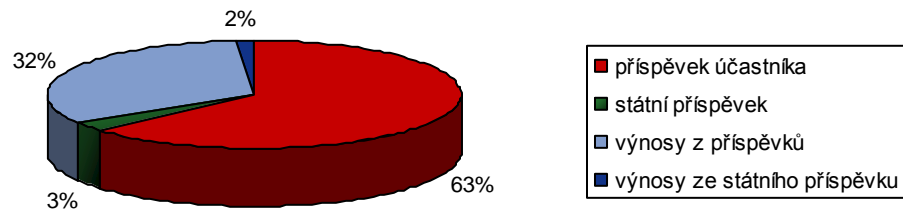
Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 19 Složení jednorázového vyrovnání v %

Pro osoby ve 40-ti letech byl vybrán penzijní fond ING pojišťovny. Vyšší mzda umožňuje ukládat měsíční částku 5 000 Kč. Doživotní penze pro ženu by byla 9 877 Kč. Muži by byla ve stáří vyplácena částka 9 403 Kč. V kombinaci se starobním důchodem by byl příjem osob v důchodovém věku následující:

	Muž	Žena
Starobní důchod	7 806 Kč	7 896 Kč
Starobní penze	<u>9 403 Kč</u>	<u>9 877 Kč</u>
Celkem	17 209 Kč	17 773 Kč

Jednorázové vyrovnání z penzijního připojištění ze státním příspěvkem činí 2 459 543 Kč, je tvořeno z příspěvků klientů, státního příspěvku a ostatní složky představují odpovídající výnosy. Graf podává přehled o procentním vyjádření individuálního účtu klienta a lze z něj vyčíst, že podíl účastníka tvoří 63 % a příjmy z něj 32 %.

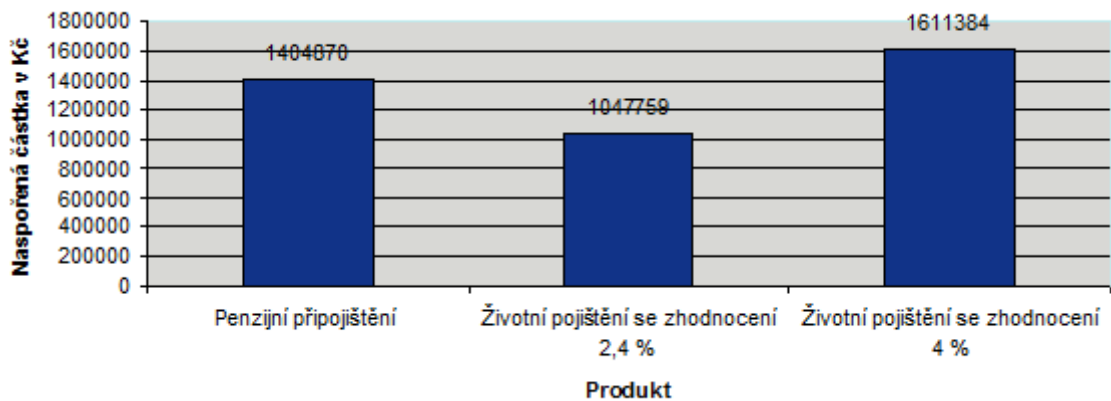
Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 20 Složení individuálního účtu v % pro osoby ve 40-ti letech

Životní pojištění

Pro osoby ve věku 30-ti let byl vybrán produkt pojišťovny Kooperativy a program RENTA. Spoření prostřednictvím životního pojištění Harmonie přepokládá v případě získání pouze garantovaného zhodnocení částku **1 047 759 Kč** a se zhodnocení **4 % 1 611 384 Kč**. Poplatky jsou kalkulovány na 13 320 Kč. Životní pojištění v porovnání s penzijním připojištěním je výnosnější variantou v případě zhodnocení vyšší než 3,6 %.

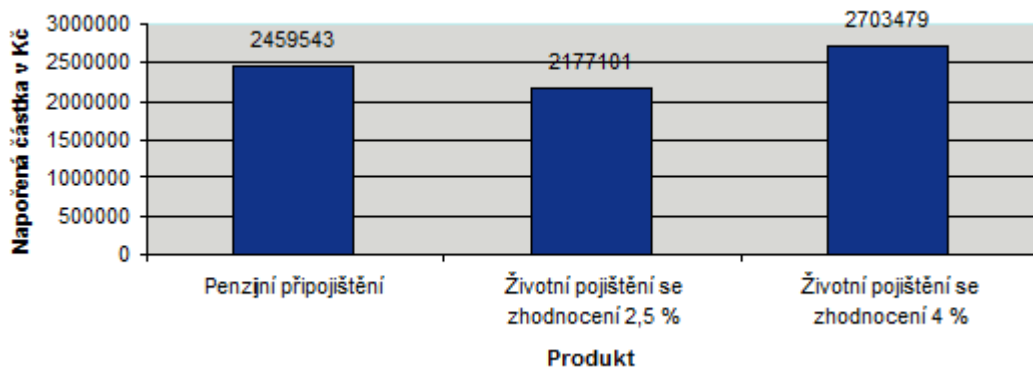
V případě, že by si klienti zvolili životní pojištění a vývoj trhu by byl příznivý, částka by byla v porovnání s penzijním připojištěním vyšší o 206 514 Kč Naopak v okamžiku, kdy by klientů bylo přiznáno minimální zhodnocení v 2,4 % jednorázové vyrovnání by se snížilo o 357 111 Kč.

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 21 Výše naspořené částky včetně zhodnocení po 37 letech

Pro druhou skupinu zájemců o spoření bylo zvoleno KOMBInované životní pojištění zaručující zhodnocení ve výši 2,5 %. Při vkladu 5 000 Kč a době spoření 26 let je hodnota cílové částky po odečtení poplatků rovna 2 177 101 Kč v případě zhodnocení 2,5%. V okamžiku příznivého vývoje je částka 2 703 479 Kč a je výhodnější zvolit právě životní pojištění. Poplatky jsou 12 831 Kč.

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 22 Výše naspořené částky včetně zhodnocení po 26 letech

ZÁVĚR

Každý občan po dovršení předepsaného věku a splnění zákonných podmínek odchází do důchodu a starobní dávka se stává hlavním zdrojem příjmu.

Diplomová práce byla zaměřena na důchodový systém v České republice a jejím cílem bylo navrhnout optimální portfolio produktů vhodných pro zabezpečení občana na důchodový věk. Zkoumanými možnostmi byl starobní důchod, penzijní připojištění, životní pojištění a podílové fondy. Současné nastavení penzijního systému se potýká s řadou problémů vyžadující řešení. Každému jedinci by měla být zřejmá skutečnost, že pokud se bude spoléhat pouze na státem garantovanou výplatu důchodu, jeho příjem se výrazně sníží a nebude dostatečný k zajištění životního standardu.

Teoretická část je věnována popisu a vývoji českého důchodového systému. V novodobé historii zaznamenal celou řadu změn, přičemž principy moderní formy sociálního zabezpečení vznikly až koncem 19. století. Základní pramen práva je zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění upravující práva a povinnosti zúčastněných osob. Významnými principy důchodového pojištění je povinná účast ekonomicky aktivních osob na trhu, solidarity, jednotné zásady pro nárok na důchody a jejich výpočet. Důchod je složen ze základní a procentní výměry. Výše základní složky je pevně stanovena na částce 2 170 Kč a pohyblivá část se odvíjí od osobního vyměřovacího základu. V roce 2010 průměrný důchod činil 10 093 Kč. Systém je průběžně financován ze státního rozpočtu a je založen na dvou pilířích, kdy první z nich tvoří základní důchodové pojištění a druhý představuje penzijní připojištění se státním příspěvkem. Účet na nachází v hlubokém deficitu, proto je potřeba hledat řešení k nápravě a ozdravení celého systému. Zákony o sociálním pojištění definovaly podmínky nároku na důchod a patří mezi ně potřebná doba pojištění a dosažení důchodového věku. Růst počtu populace v důchodovém věku a pokles osob v produktivním má za následek skutečnost, že méně osob přispívá na více osob v důchodovém věku. V prvním pololetí roku 2011 bylo evidováno 1 661 903 důchodců a každým rokem jejich počet roste. Průměrný věk činil 68 let. Důchodový věk je v současnosti stanoven u mužů na 60 let a u žen je určující počet vychovaných dětí. Potřebná doba pojištění je limitována zákonem a činí minimálně 25 let. Současným diskutovaným tématem je důchodová reforma, která předpokládá zavedení ve světě běžně užívaného II. pilíře. Podstatou je převod 3 % z celkové 28 %-ní sazby pojistného a investování do čtyř fondů. Klient bude mít možnost investovat další 2 % z vlastních zdrojů. Nabídku budou tvořit čtyři povinné fondy, lišící se

investičními hranicemi a skladbou portfolia. Lze předpokládat zavedení dynamického, vyváženého, konzervativního fondu a produktu státních dluhopisů.

Rozvoj penzijního připojištění se státním příspěvkem, produktů životního pojištění či investice do podílových fondů by měli být řešením, která alespoň částečně odlehčí tlaku státnímu systému a napomohou jedinci zabezpečit potřeby ve stáří.

Penzijní připojištění je definováno zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a umožňuje klientům spořit na život ve stáří, získat státní příspěvky a odpovídající podíl na zisku penzijní společnosti. Důležitou výhodou je možnost snížení daňového základu odečtením zaplacených prostředků. Asociace penzijních fondů sdružuje penzijní fondy a má 9 členů. V praktické části je charakterizováno 5 fondů, nabízející nejvyšší zhodnocení prostředků účastníků. Konkrétně se jedná o penzijní fond Allianz, ING, Generali, České spořitelny a Komerční banky. Organizace jsou hodnoceny podle míry zhodnocení a kapitálové přiměřenosti, přičemž nejlepšími výsledky v obou kategoriích dosáhla právě společnost Allianz. Dalším kritériem byly náklady příštích období, kdy nejnižší hodnota ukazatele byla zaznamenána u penzijního fondu České spořitelny.

Cílem životního pojištění je pojistná ochrana klienta, spoření a zajištění bezproblémového chodu ekonomiky státu. V závislosti na skutečnosti, zda je tvořena rezerva či nikoli, jej lze členit na rizikové, kapitálové, investiční a důchodové. Na pojistném trhu největší podíl zaujímá Česká pojišťovna, Kooperativa a Allianz, jejichž produkty byly hodnoceny. Nabídka životních pojištění je rozmanitá a zájemce má možnost zvolit si variantu, která nejvíce vyhovuje individuálním možnostem a cílům.

Podílové fondy jsou řazeny mezi nástroje kolektivního investování, kdy klienti nakupují podílové listy a stávají se podílníky fondu. Předností je volný vstup a výstup za tržní cenu či diverzifikace rizika. Na trhu existuje celá řada podílových fondů, které lze členit dle různých hledisek a popisuje je teoretická část. Vlivem nepříznivého vývoje akciového trhu v roce 2011 byla většina domácích podílových fondů ztrátová, v následujícím roce se situace obrátila a organizace zaznamenaly ziskovost. Praktická část analyzuje nabídku akciových, dluhopisových a smíšených fondů České spořitelny.

Práce je zakončena simulací případů zajištění dostatečného příjmu v důchodovém věku. Příklady jsou zaměřeny na různé pohlaví a věk života občanů České republiky. Mezi porovnávané možnosti patří starobní důchod, penzijní připojištění a životní pojištění.

Osoby jsou si vědomi skutečnosti, že pokud by se v otázkách zabezpečení finančních prostředků na důchodový věk spoléhali pouze na stát, jejich příjem by byl nedostačující. Předpoklad byl potvrzen i výpočtem. Penzijní připojištění se státním příspěvkem a poskytovaná měsíční dávka rozdíl mezi současným příjmem a důchodem zmírní. Pojistné plnění poskytované životní pojišťovnou je v porovnání s produktem penzijního fondu výhodnější variantou v podmínkách nepříznivého vývoje trhu a připisovaným minimálním zhodnocením.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Allianz, © 2000-2012. Hospodaření penzijního fondu. *Allianz.cz* [online]. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.allianz.cz/o-spolecnosti/o-spolecnosti/allianz-penzijni-fond/hospodareni-allianz-penzijniho-fonu/>
2. Allianz, © 2000-2012. Penzijní fond. *Allianz.cz* [online]. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.allianz.cz/o-spolecnosti/o-spolecnosti/allianz-penzijni-fond/>
3. Allianz, © 2000-2012. Profil společnosti. *Allianz.cz* [online]. [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.allianz.cz/o-spolecnosti/o-spolecnosti/>
4. Allianz, © 2000-2012. Pojištění osob. *Allianz.cz* [online]. [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.allianz.cz/obcane/produkty/pojisteni-osob/>
5. Asociace penzijních fondů, © 2009. O nás. *Apfcr.cz* [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/o-nas/>
6. Asociace penzijních fondů, © 2009. Základní údaje. *Apfcr.cz* [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: http://publikace.apfcr.cz/2010/cz_verze.html
7. BusinessInfo.cz, © 1997-2011. Počet všech důchodců meziročně vzrostl o 54 tisíc. *Businessinfo.cz* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/demograficke-a-socialni-udaje/cssz-pocty-duchodcu-v-letech-2006-2011/1000451/63226/>
8. BREJCHA, Aleš a Václav ŠANTRŮČEK, 1998. *Právo důchodového pojištění*. Praha: Linde Praha. ISBN 3777002261490.
9. CIPRA, Tomáš, 2005. *Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou*. 2. aktualizované vydání. Praha: Express. ISBN 8086119912.
10. ČAP, © 2010. Výroční zprávy. *Cap.cz* [online]. [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1vy
11. Česká investiční společnost, © 2012. Akciové fondy. *Iscs.cz* [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.iscs.cz/web/fondy/akciove/>
12. Česká investiční společnost, © 2012. O nás. *Iscs.cz* [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <http://www.iscs.cz/web/onas/>

13. Česká národní banka, © 2003-2012. Měnová politika. *Cnb.cz* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/maji_o_inflaci/2011/2011_IV/box_a_prilohy/zoi_2011_IV_box_1.html
14. Česká pojišťovna, © 2011. Profil. *Ceskapojistovna.cz* [online]. [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskapojistovna.cz/profil>
15. Česká pojišťovna, © 2011. Vlastnosti životního pojištění. *Ceskapojistovna.cz* [online]. [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.ceskapojistovna.cz/vlastnosti-zivotniho-pojisteni>
16. Česká pojišťovna, © 2011. Život. *Ceskapojistovna.cz* [online]. [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskapojistovna.cz/obcane/p?zivot>
17. Česká správa sociálního zabezpečení, © 2012. 80 let sociálního pojištění. *Cssz.cz* [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/stranky/konference-80let/brozura_c.pdf
18. Česká správa sociálního zabezpečení, © 2012. Starobní důchody. *Cssz.cz* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/starobni-duchody.htm>
19. Česká správa sociálního zabezpečení, © 2012. Výpočet a výplata důchodu. *Cssz.cz* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/vypocet-a-vyplata-duchodu/vypocet-a-vyplata-duchodu.htm>
20. Český statistický úřad, © 2012. Relace průměrného důchodu k průměrné mzdě. *Czso.cz* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/1308.pdf
21. Český statistický úřad, © 2012. Vybrané údaje o sociálním zabezpečení 1. pololetí 2012. *Czso.cz* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/3202-11>
22. ČTK, © 2012. Podílové fondy vydělávají, hlavně ty akciové. *Financninoviny.cz* [online]. [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/podilove-fondy-vydelavaji-hlavne-ty-akciové/779830>

23. Finance, © 2012. Životního pojištění. *Finance.cz* [online]. [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/pojisteni/osoby/zivotni-pojisteni/>
24. Finance, © 2012. Penzijní připojištění: změny se dotknou i těch, kteří již smlouvu mají. *Finance.cz* [online]. [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/penzijni-pripojisteni-statni-prispevky-se-zmeni-i-tem-kteri-uz-smlouvu-maji-1wn-/penze.aspx?c=A110913_1650690_spor_zuk
25. Generali, © 2012. O nás. *Generali.cz* [online]. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.generalipf.cz/cz/horni-menu/o-nas/c2322>
26. ING, © 2001-2011. Penzijní připojištění. *Ingpojistovna.cz* [online]. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.ingpojistovna.cz/penze/penzijni-pripojisteni/pripojisteni-se-statnim-prispevkem.html>
27. KB penzijní fond, © 2010. Profil společnost. *Pfkb.cz* [online]. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.pfkb.cz/penzijni-fond/>
28. Kooperativa pojišťovna, a.s., Vinna Insurance Group, © 2012. Základní informace. *koop.cz* [online]. [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.koop.cz/o-nas/zakladni-informace/>
29. Kooperativa pojišťovna, a.s., Vinna Insurance Group, © 2012. Pojištění osob. *koop.cz* [online]. [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.koop.cz/nase-produkty/pojisteni-osob/>
30. KREBS, Vojtěch, 2007. *Sociální politika*. 4. aktualizované vydání. Praha: ASPI. ISBN 978-80-7357-276-1.
31. MESRŠMÍD, Jaroslav; Bedřich KOVÁŘ a Petr BOHUMSKÝ, 2002. *Životní pojištění*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0146-4.
32. Ministerstvo financí České republiky, © 2005. Základní aspekty reformy penzijního systému České republiky. *Mfcr.cz* [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/duchodova_reforma_62395.html
33. Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2012. Důchodové pojištění. *Mpsv.cz* [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/3>

34. Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2012. Kalkulačky. *Mpsv.cz* [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/2435>
35. Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2012. Navrhovaná reformní opatření. *Mpsv.cz* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: www.mpsv.cz/files/clanky/4322/TK_duchodova_reforma.ppt
36. Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2012. Popis změny. *Mpsv.cz* [online]. [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/11971/Popis.pdf>
37. Penzijní fond České spořitelny, © 2012. Penzijní fond. *Pfcd.cz* [online]. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: http://www.pfcs.cz/pfcs/content/inet/pfcs/cs/pfcs_pololetni_zprava_2011.pdf
38. POLÁCH, Jiří, 2008. *Peněžní a kapitálové trhy*. 2 nezměněné vydání. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 978-80-7318-758-3.
39. POLÁCH Jiří, KAMENIKOVÁ, Blanka, a Petr POLÁK, 2006. *Základy peněžních a kapitálových trhů*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 80-7318-392-7.
40. PŘIB, Jan, 2009. *Kdy do důchodu a za kolik*. 10. aktualizované vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2805-6.
41. RUMML, Michal, 2007. Investice do podílových fondů má svá pravidla. V: *Finance* [online]. 12.7. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/119440-investice-do-podilovych-fondu-ma-sva-pravidla/>
42. STEIGAUER, Slavomír, 2003. *FONDY- jak vydělávat pomocí fondů*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0247-9.
43. VOŘÍŠEK, Vladimír, 2007. *Pomýšlíte na důchod?* 2 aktualizované vydání. Praha: ASPI, a.s. ISBN 978-80-7357-251-8.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČNB	Česká národní banka
ČP	Česká pojišťovna
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
Kč	Česká koruna
Mil.	Milion
Mld.	Miliarda
Např.	Například
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (anglicky Organisation for Economic Co-operation and Development)
OPF	Otevřený podílový fond
PF	Penzijní fond
Tzv.	Takzvaný
USA	Spojené státy americké
ZDP	Zákon o důchodovém pojištění

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 Druhy životního pojištění a jejich vlastnosti</i>	27
<i>Obrázek 2 Počet penzistů v ČR v letech 2006-2011 (v tis.)</i>	37
<i>Obrázek 3 Podíl osob nad 60 a 80 let na celkové populaci (v %)</i>	39
<i>Obrázek 4 Deficit důchodového systému v letech 2009-2012 (v mld. Kč, podíl v % HDP).....</i>	41
<i>Obrázek 5 Spořicí část II. pilíře.....</i>	45
<i>Obrázek 6 Výplatní fáze II. pilíře.....</i>	45
<i>Obrázek 7 Výšestátních příspěvků před a po roce 2013</i>	46
<i>Obrázek 8 Vývoj počtu účastníků penzijního připojištění v letech 1995-2010.....</i>	47
<i>Obrázek 9 Zhodnocení prostředků penzijních fondů v letech 2001-2011.....</i>	54
<i>Obrázek 10 Kapitálová přiměřenost penzijních fondů za rok 2011 (v %).....</i>	54
<i>Obrázek 11 Náklady příštích období</i>	55
<i>Obrázek 12 Pojišťovny dle kapitálu v letech 2002 – 2010</i>	56
<i>Obrázek 13 Podíly pojišťoven na pojistném trhu</i>	57
<i>Obrázek 14 Vývoj předepsaného pojištění a hrubého domácího produktu</i>	58
<i>Obrázek 15 Výnosy jednotlivých podílových fondů v letech 2005 – 2012 v %.....</i>	63
<i>Obrázek 16 Vývoj hodnot vybraných podílových listů v letech 1999 – 2012</i>	69
<i>Obrázek 17 Výše důchodu před a po reformě v Kč pro osoby ve 30-ti letech</i>	84
<i>Obrázek 18 Výše důchodu před a po reformě v Kč pro osoby ve 40-ti letech.....</i>	85
<i>Obrázek 19 Složení jednorázového vyrovnání v %.....</i>	86
<i>Obrázek 20 Složení individuálního účtu v % pro osoby ve 40-ti letech.....</i>	87
<i>Obrázek 21 Výše naspořené částky včetně zhodnocení po 37 letech</i>	88
<i>Obrázek 22 Výše naspořené částky včetně zhodnocení po 26 letech.....</i>	88

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1</i> Potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod (v letech).....	38
<i>Tabulka 2</i> Redukce osobního vyměřovacího základu	40
<i>Tabulka 3</i> Vybrané poplatky životních pojištění.....	62
<i>Tabulka 4</i> Vlastnosti vybraných otevřených podílových fondů.....	68
<i>Tabulka 5</i> Výpočet důchodu dle zadaných parametrů	71
<i>Tabulka 6</i> Jednorázové vyrovnání	73
<i>Tabulka 7</i> Složení naspořené částky se zhodnocení 2,4 % v Kč	74
<i>Tabulka 8</i> Položky naspořené částky se zhodnocení 4 % v Kč	75
<i>Tabulka 9</i> Výše pojistného plnění v Kč	75
<i>Tabulka 10</i> Výpočet důchodu dle zvolených podmínek.....	77
<i>Tabulka 11</i> Stav individuálního účtu klienta	79
<i>Tabulka 12</i> Složení naspořené částky se zhodnocení 2,5 % v Kč	80
<i>Tabulka 13</i> Položky naspořené částky se zhodnocení 4 % v Kč	80
<i>Tabulka 14</i> Výše pojistného plnění v Kč	81

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: Důchodový věk u pojištěnců narozených v období 1936 – 1977

PŘÍLOHA P II: Pojišťovny a pobočky zahraničních pojišťoven k 31. 3. 2012

PŘÍLOHA P III: Výpočet životního pojištění

**PŘÍLOHA P I: DŮCHODOVÝ VĚK U POJIŠTĚNCŮ NAROZENÝCH
V OBDOBÍ 1936 – 1977 [HTTP://WWW.CSSZ.CZ/CZ/DUCHODOVE-
POJISTENI/DAVKY/STAROBNI-DUCHODY.HTM](http://www.cssz.cz/cz/duchodove-
pojisteni/davky/starobni-duchody.htm)**

Rok narození	Důchodový věk činí u					
	mužů	žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 - 4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r+4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r+6m	57r	56r	55r	54r	53r
1939	60r+8m	57r+4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1947	62r	60r	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	56r
1952	62r+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64r+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63+2mr	61r+8m
1966	65r+2m	65r+2m	65r+2m	65r+2m	63r+8m	62r+2m
1967	65r+4m	65r+4m	65r+4m	65r+4m	64r+2m	62r+8m
1968	65r+6m	65r+6m	65r+6m	65r+6m	64r+8m	63r+2m
1969	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+2m	63r+8m

1970	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+8m	64r+2m
1971	66r	66r	66r	66r	66r	64r+8m
1972	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	65r+2m
1973	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	65r+8m
1974	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+2m
1975	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m
1976	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m
1977	67r	67r	67r	67r	67r	67r

**PŘÍLOHA P II: POJIŠŤOVNY A POBOČKY ZAHRANIČNÍCH
POJIŠŤOVEN K 31. 3. 2012**

Název instituce nebo označení osoby	Ulice	Město, obec	Datum od
ACE European Group Ltd, organizační složka	Pobřežní 620	Praha 8	21.3.2007
AEGON Hungary Closed Company Ltd., organizační složka	Na Pankráci 26	Praha 4	15.4.2010
AEGON Pojišťovna, a.s.	Na Pankráci 26/322	Praha 4	22.9.2004
AGA International SA - organizační složka	Jankovcova 1596/14b	Praha 7	1.1.2007
Allianz pojišťovna, a.s.	Ke Štvanici 656/3	Praha 8	23.12.1992
Amcico pojišťovna a.s.	V Celnici 10	Praha 1	17.7.1992
Atradius Credit Insurance N.V., organizační složka	Karolinská 661/4	Praha 8, Karlín	11.12.2003
AVIVA LIFE & PENSIONS EUROPE SE - organizační složka	Londýnská 41	Praha 2	28.7.2010
Aviva životní pojišťovna, a.s.	Londýnská 41	Praha 2	20.3.1997
AXA pojišťovna a.s.	Lazarská 13/8	Praha 2	29.5.2008
AXA životní pojišťovna a.s.	Lazarská 13/8	Praha 2	21.7.1995
BNP Paribas Cardif Pojišťovna, a. s.	Na Rybníčku 1329/5	Praha 2	11.10.1996
Cestovní pojišťovna ADRIA Way družstvo	Mírové náměstí 3d/519	Ostrava - Vítkovice	15.2.1999
CG Car- Garantie Versicherungs-Aktiengesellschaft organizační složka pro Českou republiku	Zelený pruh 95/97	Praha 4	1.8.2005
CHARTIS EUROPE S.A., pobočka pro Českou republiku	V Celnici 1031/4	Praha 1	10.10.2006
Coface Austria Kreditversicherung AG organizační složka Česko	nám. I.P.Pavlova 1785/5	Praha 2	19.5.2004
Česká kancelář pojistitelů	Na Pankráci 1724/129	Praha 4	1.5.2004

Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	Budějovická 5	Praha 4	6.11.1995
Česká pojišťovna a.s.	Spálená 75/16	Praha 1	1.5.1992
Česká pojišťovna Zdraví a.s.	Litevská 1174/8	Praha 10	17.6.1993
ČSOB Pojišťovna, a. s., člen holdingu ČSOB	Zelené předměstí, Masarykovo náměstí čp. 1458	Pardubice	17.4.1992
D.A.S. pojišťovna právní ochrany, a.s.	Benešovská 40	Praha 10	26.1.1995
DEUTSCHER RING Lebensversicherungs-Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku	Paříkova 910/11a	Praha 9	27.9.2006
DEUTSCHER RING Sachversicherungs - AG, pobočka pro Českou republiku	Paříkova 910/11a	Praha 9	12.1.2009
DIRECT Pojišťovna, a.s.	Jankovcova 1566/2b	Praha 7	31.3.2006
Euler Hermes Europe SA, organizační složka	Molákova 576/11	Praha 8	20.10.2011
Evropská Cestovní Pojišťovna, a.s.	Křížíkova 237/36a	Praha 8	23.4.1993
Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.	Vodičkova 34/701	Praha 1	1.6.1992
Generali Pojišťovna a.s.	Bělehradská 132	Praha 2	1.1.1995
HALALI, všeobecná pojišťovna, a.s.	Jungmannova 32/25	Praha 1	11.11.1993
Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	Římská 2135/45	Praha 2	11.11.1992
HDI Versicherung AG, organizační složka	Jugoslávská 620/29	Praha 2	22.11.2006
ING pojišťovna, a.s.	Nádražní 344/25	Praha 5	21.10.1998
ING Životná poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku	Nádražní 344/25	Praha 5	15.2.2005
ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku	Nádražní 344/25	Praha 5	22.5.1992
INTER PARTNER ASSISTANCE, organizační složka	Hvězdova 1689/2a	Praha 4, Nusle	21.3.2007
Komerční pojišťovna, a.s.	Danube House, Karolinská 1/650	Praha 8	1.9.1995
Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	Templová 747	Praha 1	1.3.1993

Pojišťovna VZP, a.s.	Jankovcova 1566/2b	Praha 7	16.1.2004
QBE Insurance (Europe) Limited, organizační složka	Na Pankráci 1638/127	Praha 4	26.7.2007
Servisní pojišťovna a.s.	Tř. T. Bati 532	Zlín - Louky	18.7.1997
Slavia pojišťovna a.s.	Revoluční 1/655	Praha 1	1.6.1994
Stewart Title Limited, pobočka pro Českou republiku	Bozděchova 7	Praha 5	30.4.2009
Triglav pojišťovna, a.s.	Novobranská 544/1	Brno, Město Brno	3.9.1996
UNIQA pojišťovna, a. s.	Evropská 136/810	Praha 6	28.5.1993
VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s.	Francouzská 28	Praha 2	22.9.1994
Vitalitas pojišťovna, a.s.	Tusarova 1152/36	Praha 7	17.11.1998
Wüstenrot pojišťovna a.s.	Na Hřebenech II 1718/8	Praha 4	27.5.2008
Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	Na Hřebenech II 1718/8	Praha 4	21.12.1998

PŘÍLOHA III: VÝPOČET ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

Výpočet naspořené částky se zhodnocením 2,4 %

Období	Celkový vklad (Kč)	Výnos z úroků	Naspořená částka
1 měsíc	1 500,00	0,00	1 500,00
2. měsíc	3 000,00	2,50	3 002,50
3. měsíc	4 500,00	7,50	4 507,50
1. rok	18 000,00	165,92	18 165,92
3. rok	54 000,00	1 605,16	55 605,16
6. rok	108 000,00	6 645,81	114 645,81
9. rok	162 000,00	15 334,19	177 334,19
12. rok	216 000,00	27 895,69	243 895,69
15. rok	270 000,00	44 569,58	314 569,58
18. rok	324 000,00	65 609,96	389 609,96
21. rok	378 000,00	91 286,60	469 286,60
24. rok	432 000,00	121 885,94	553 885,94
27. rok	486 000,00	157 712,12	643 712,12
30. rok	540 000,00	199 088,08	739 088,08
33. rok	594 000,00	246 356,70	840 356,70
36. rok	648 000,00	299 882,06	947 882,06
37. rok	666 000,00	319 180,37	985 180,37

Výpočet naspořené částky se zhodnocením 4 %

Období	Celkový vklad (Kč)	Výnos z úroků	Naspořená částka
1 měsíc	1 500,00	0,00	1 500,00
2. měsíc	3 000,00	5,00	3 005,00
3. měsíc	4 500,00	15,02	4 515,02
1. rok	18 000,00	333,69	18 333,69
3. rok	54 000,00	3 272,34	57 272,34
6. rok	108 000,00	13 833,85	121 833,85
9. rok	162 000,00	32 612,21	194 612,21
12. rok	216 000,00	60 653,22	276 653,22
15. rok	270 000,00	99 135,73	369 135,73
18. rok	324 000,00	149 388,67	473 388,67
21. rok	378 000,00	212 910,08	590 910,08
24. rok	432 000,00	291 388,66	723 388,66
27. rok	486 000,00	386 728,03	872 728,03
30. rok	540 000,00	501 074,11	1 041 074,11
33. rok	594 000,00	522 145,21	1 116 145,21
36. rok	648 000,00	796 770,31	1 444 770,31
37. rok	666 000,00	855 966,18	1 521 966,18